

Årsrapport 2020

Årsregnskapene skal endelig godkjennes i foretaksmøte juni 2021

Dato: 01.03.2021
U.off: Skriv inn lovhjemmel
Sikkerhetsklass: Åpen, fra 1. april 2021
Dok.nr: 20/252-1
Rev.nr: Skriv her
Godkjent av: Roy Vardheim

Sign: Vardheim, Roy Vike

Innhold

1	LEDERS BERETNING	3
2	INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL	5
3	ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER.....	8
3.1	CLIMIT-DEMO	8
3.2	TEKNOLOGISENTERET FOR CO ₂ -FANGST PÅ MONGSTAD	14
3.3	FULLSKALA CO ₂ -HÅNDTERING	16
3.4	EFFEKTIV DRIFT	21
4	STYRING OG KONTROLL AV VIRKSOMHETEN	23
5	VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER.....	25
6	ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP	29
6.1	STYRETS ÅRSBERETNING GASSNOVA	29
6.2	ÅRSREGNSKAP GASSNOVA	35
6.3	REVISJONSBERETNING GASSNOVA	48
7	ÅRSREGNSKAP TCM ASSETS AS	52
7.1	ÅRSREGNSKAP TCM ASSETS AS	52
7.2	REVISJONSBERETNING TCM ASSETS AS.....	60
8	ÅRSREGNSKAP FOND FOR CO ₂ -HÅNDTERING	63
8.1	LEDELSESKOMMENTARER FOND FOR CO ₂ -HÅNDTERING	63
8.2	ÅRSREGNSKAP FOND FOR CO ₂ -HÅNDTERING	64
8.3	REVISJONSBERETNING FOND FOR CO ₂ -HÅNDTERING	69

1 LEDERS BERETNING

Året 2020 har vært ekstraordinært. Vi ble utsatt for en pandemi som spredde seg til alle verdensdeler. Dette preget Norge, og det preget oss i Gassnova. I denne krevende perioden har medarbeiderne våre vist stor vilje til fleksibilitet og samhandling. Dette har bidratt til bra kvalitet på våre leveranser, til tross for måneder med hjemmekontor og fysisk avstand. Alle hos oss har bidratt til at Gassnova har kommet godt ut av annerledesåret 2020.

Fullskalaprojektet har vært sentralt i Gassnova også gjennom 2020. Med Fullskalaavdelingen i spissen, har Gassnova bidratt i utviklingen av Stortingsmelding 33 om støtte til gjennomføring av fangst, transport og lagring av CO₂ (CCS) i Norge. Vi har også hatt stort fokus på gevinstrealiseringsarbeidet i kjølvannet av prosjektet. Blant annet har vi samlet erfaringene fra planleggingsarbeidet i en egen rapport, «Developing Longship – Key Lessons Learned». Den er utviklet for etterfølgende CCS-prosjekter, myndighetsaktører og andre som arbeider med å tilrettelegge for CCS.

21. september la regjeringen frem Stortingsmelding 33, som omhandler prosjektet med navnet Langskip. Dette innebærer realisering av et fangstanlegg for CO₂ ved Norcem's sementfabrikk i Brevik. Samtidig legges det opp til støtte til CO₂-fangst ved Fortum Oslo Varmes avfallshåndteringsanlegg. Dette avhenger av tilstrekkelig egenfinansiering og finansiering fra EU eller andre aktører. Langskip omfatter også støtte til Northern Lights, som er transport- og lagringsdelen av Langskip – i samarbeid med Equinor, Shell og Total.

Med Stortingsmelding 33 får vi det største klimaprojektet i norsk industrihistorie. Langskip er resultat av et intensivt arbeid og samarbeid mellom industrien og myndighetene over mange år. Uten samhandlingen mellom Gassnova, Olje- og energidepartementet og industriaktørene ville Langskip aldri ha blitt en realitet. Det er medarbeiderne og den unike kompetanse i disse miljøene som har skapt Langskip. Sammen har vi vist frem verdensledende kunnskap på CCS-området. 14. desember ble statsbudsjettet for 2021 godkjent. Dette innebærer at Stortinget godkjenner finansieringen av prosjektet. I året som har gått har vi igjen fått bekreftet den brede støtten CCS har i Norge, tverrpolitisk og blant de ulike partene i organisasjonslivet.

CLIMIT representerer en viktig del av Norges unike CCS-kompetanse. CLIMIT gir økonomisk støtte til utvikling og demonstrasjon av teknologier for CO₂-håndtering. Det har vært 83 aktive prosjekter i årets portefølje. Disse prosjektene har en total budsjetttramme på mer enn 1060 millioner kroner, der CLIMIT har gitt om lag 466 millioner kroner i støtte gjennom flere år. Prosjektene omfattes av 165 tekniske og finansielle partnere fra 14 land.

Teknologisenter Mongstad (TCM) skal utvikle kunnskap og bidra til teknologiske løsninger for CO₂-fangst. TCM skal sørge for reduserte kostnader og minsket risiko, både teknisk og miljørelatert. I 2020 ble det inngått en ny TCM-driftsavtale med varighet til utgangen av 2023. I avtalen er statens andel, som forvaltes av Gassnova, redusert fra 77,5 prosent til 73,9 prosent. De industrielle eierne Equinor, Shell og Total har økt sine andeler til totalt 26,1 prosent. Samtidig er det en målsetting å få flere industrielle aktører på eiersiden.

Investeringene i det nye forsøksområdet Site 3 på TCM ble fullført i år, innenfor tids- og budsjettammen. Området tillater testing av mindre, modulære fangstsystemer. To amerikanske selskaper er allerede på plass og vil teste sine teknologier våren 2021. Vi opplever økende interesse for bruk av Site 3, og det er planlagt flere kampanjer fremover.

«Site 3» på TCM. Foto: TCM

De globale reiserestriksjonene i 2020 utfordret Gassnovas arbeid med å formidle kunnskap og innsikt om CO₂-håndtering. Gjennom nytenkning og bruk av digitale flater har våre medarbeidere likevel bidratt med 70 foredrag i inn- og utland. Samtidig har vi styrket oss på å nå ut med skreddersydde budskap via egne nettsider og sosiale mediekkanaler. Samlet sett har dette bidratt til sterkere søkelys på CCS-området i året som har gått, nasjonalt og internasjonalt.

En viktig forutsetning for å lykkes med Langskip er å gjennomføre prosjektet innen rammen for kostnader og tid som er gitt av regjeringen. Vi skal ha en sentral rolle i dette arbeidet. I 2020 har Gassnova derfor gjennomført en omfattende strategiprosess. Utgangspunktet for arbeidet første halvår har vært å forberede foretaket på fasen etter investeringsbeslutningen. Etter Stortingsmelding 33 om Langskip, har fokuset vært å gjennomføre strategiprosessen godt forankret hos OED, styret og våre ansatte – med ledergruppen i Gassnova som styringsgruppe. I kjølvannet av strategiarbeidet er

ny organisering av foretaket også et viktig tema. 2020 ble året da Gassnova flyttet inn i nye og fremtidsrettede Powerhouse Telemark. Vi er nå samlet på én flate i et åpent kontorlandskap. Dette bidrar til styrket samhandling og dialog mellom medarbeidere og avdelinger.

Samlet vil disse tiltakene sikre at vi er best mulig rigget for de viktige oppgavene foretaket står ovenfor. Langskip skal nå sjøsettes. Gassnovas mannskap er godt forberedt på seilassen – i tett og godt samarbeid med industriaktørene og vår eier, Olje- og energidepartementet.

2 INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

Gassnova SF ble etablert som statsforetak i 2007 med foretaksmøtet som virksomhetens øverste myndighet. TCM Assets AS ble etablert som et heleid datterselskap av Gassnova SF i 2017. TCM Assets AS eier og leier ut testanleggene på Mongstad. Gassnova SF hører inn under Olje- og energidepartementet.

Foretaket er lokalisert i Porsgrunn. Gassnova skal ivareta statens interesser knyttet til fangst, transport og geologisk lagring av CO₂. Et hovedmål for foretakets arbeid er å fremme teknologiutvikling og kompetanseoppbygging, for kostnadseffektive og fremtidsrettede løsninger for CO₂-håndtering.

Gassnova har en oppdragsorientert organisering med hovedfokus på gjennomføring av oppgavene knyttet til CLIMIT-programmet, TCM-engasjementsoppfølging og fullskala CO₂-håndtering. Videre har foretaket en avdeling for kommunikasjon, et strategiprojekt og en stabsavdeling.

Foretaket hadde 40 ansatte, inkludert én midlertidig ansatt per desember 2020. Ledergruppen besto ved utgangen av 2020 av sju personer:

- Trude Sundset, administrerende direktør
- Elisabeth Klerck Nilssen, leder Strategi
- Ingrid Sørum Melaaen, leder CLIMIT
- Ingveig Slettebø, leder Stab
- Roy Vardheim, leder TCM Eieroppfølging
- Rune Gutteberg Hansen, leder Kommunikasjon
- Tove Dahl Mustad, leder Fullskala/Langskip

Roy Vardheim er fra og med 1. februar 2021 konstituert som ny administrerende direktør.

Som statsforetak er Gassnova regnskapspliktig etter regnskapsloven. Kapittel 6 omhandler årsregnskapet for foretaket inkludert konsernregnskap. Kapittel 7 omhandler årsregnskapet for TCM Assets AS. Regnskapet er avlagt i tråd med god regnskapsskikk.

I tillegg til administrasjonstilskuddet som bevilges fra OED, har foretaket inntekter knyttet til salg av tjenester til TCM. Det er nærmere redegjort for dette i årsregnskapet.

I tabellen under gis en presentasjon av utvalgte nøkkeltall (beløp i NOK):

	2020	2019
1. Årsverk (årsnitt)	39,8	40,1
2. Samlet tildeling	424 350 000	598 877 000
Post 50, Fond for CO₂-håndtering ¹⁾	80 000 000	94 500 000
CLIMIT-Demo	80 000 000	94 500 000
Videreutvikling av TCM DA	-	-
Post 70, Gassnova SF (inkludert mva)	108 750 000	128 750 000
Administrasjonstilskudd	99 750 000	106 000 000
Administrativ oppf. fullskala CO ₂ -håndtering		22 750 000
Midler til måloppnåelse Langskip ex. mva	9 000 000	
Post 71, Forskningstjenester, TCM DA ²⁾	180 000 000	199 553 394
Post 72, Fullskala CO₂-håndtering ³⁾	235 600 000	375 627 000
3. Utnyttelsesgrad	N/A	N/A
4. Administrasjonstilskudd (ekskl. mva)	79 800 000	84 800 000
5. Lønnsandel av administrasjonstilskuddet	62,5 %	59,7 %
6. Lønnsutgifter per årsverk	1 253 478	1 262 676
7. Konsulentandel av adm. tilskudd	11,6 %	10,8 %
8. IKT-utgifter	3 331 848	4 354 083
9. IKT-utgifter per årsverk	83 715	108 581
10. Utgifter til lokaler	3 678 570	3 990 344

1) For post 50 henvises til eget årsregnskap, se kap 8.

2) Post 71 Kjøp av forskningstjenester TCM DA blir rapportert direkte i statsregnskapet og fremkommer ikke i årsrapporten til Gassnova

3) Post 72 gjelder bevilgning til fangst-, transport- og lageraktørene.

Gassnova SF er tildelt midler over statsbudsjettet, kapittel 1840. Oppstillingen under viser årets administrasjonskostnader (82,9 mill. kroner) i foretaket fordelt på kjerneområdene CLIMIT, TCM-engasjementsoppfølging og Fullskala over siste 3 år. Foretakets samlede lønnskostnader, samt kostnadene for ledelse og kommunikasjons- og stabsavdelingen (felleskostnader), er fordelt til de tre kjerneområdene – med tillegg av direkte kostnader. Fordelingsnøkkelen er beregnet ut fra faktisk arbeidede timer i det aktuelle året. (Fordelingsnøkkelen for 2020 er oppgitt under).

Beløp i 1000 NOK, netto ekskl. MVA

Administrasjon <i>(kap 1840, post 70)</i>	2020	2019	2018
26,7 % <i>CLIMIT</i>	21 307	22 192	26 050
28,6 % <i>TCM Engasjementsoppfølging</i>	22 823	26 884	27 539
44,7 % <i>Fullskala</i>	38 770	59 039	53 166
Sum	82 900	108 115	106 755

I tillegg til administrasjonstilskuddet, er det utbetalt midler til Gassnova for kjøp av forskningstjenester fra TCM (150,3 mill. kroner) og overført midler til Fond for CO₂-håndtering (9,5 mill. kroner, øremerket TCM). Dette inngår direkte i statsregnskapet kapittel 1840, post 71 og er ikke en del av Gassnova SFs regnskap.

Videre er det overført midler til TCM Assets AS (20,2 mill. kroner). Dette inngår i konsernregnskapet til Gassnova SF. Samlet er det påløpt 180 mill. kroner på kapittel 1840, post 71.

Gassnova har kostnadsført 271,4 mill. kroner til fullskala CO₂- håndtering. Tabellen under viser midler som er benyttet til fullskala CO₂-håndtering, fordelt på henholdsvis fangst, transport og lager.

Beløp i 1000 NOK, netto ekskl. MVA

Fullskala CO₂-håndtering <i>(kap 1840, post 72)</i>	2020	2019	2018
<i>Fangst</i>	67 651	168 360	96 019
<i>Transport og lager</i>	203 699	183 306	50 894
Sum	271 350	351 666	146 913

3 ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

3.1 CLIMIT-DEMO

CLIMIT-programmet er en offentlig støtteordning for aktører som ønsker å gjennomføre prosjekter innenfor forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologi for CO₂-håndtering. Programmet består av CLIMIT-FoU og CLIMIT-Demo, som administreres i et felles sekretariat ledet av Gassnova, med medlemmer fra Norges forskningsråd og Gassnova. Sekretariatet fremmer søknader til beslutning til et felles programstyre. Det var fem ordinære og to ekstraordinære programstyremøter i 2020.

Programstyret besto ved utgangen av 2020 av følgende medlemmer:

- Arvid Nøttvedt, NORCE – leder
- Eva Halland, Oljedirektoratet – nestleder
- Eystein Leren, Yara – medlem
- Hanne Lerche Raadal, Norsk institutt for bærekraftsforskning (NORSUS) – medlem
- Hildegunn Blindheim, Norsk olje og gass (NOROG) – medlem
- Kaare Helle, DNV GL – medlem
- Lars Petter Maltby, Eyde-klyngen – medlem
- Marianne Ryghaug, NTNU – medlem
- Marie Bysveen, SINTEF Energi – medlem
- Sveinung Hagen, Equinor – medlem
- Espen Bernhard Kjærgård, OED – observatør

Prosjektstøtten fra CLIMIT-Demo skal gi økonomisk støtte til utvikling og demonstrasjon av teknologier for CO₂-håndtering, som bidrar til å nå målene gitt i oppdragsbrevet fra OED i 2020:

- *utvikling av kunnskap, kompetanse, teknologi og løsninger som kan gi viktige bidrag til kostnadsreduksjoner, og bred internasjonal utbredelse av CO₂-håndtering*
- *utnyttelse av nasjonale fortrinn og utvikling av ny teknologi og tjenestekonsepser, med kommersielt og internasjonalt potensial*

Prosjektporteføljen 2020 startet med 57 prosjekter med en total budsjetttramme på 727 mill. kroner, inkludert CLIMIT-Demo støtte på 381 mill. kroner. Gjennom året støttet CLIMIT-Demo 26 nye prosjekter med 88 mill. kroner. De 83 prosjektene i 2020-porteføljen hadde en total budsjetttramme på mer enn 891 mill. kroner inkludert CLIMIT-Demo-støtte på 469 mill. kroner. I disse prosjektene er det 162 tekniske og finansielle partnere fra 13 land. 24 av prosjektene ble avsluttet i 2020. Dette resulterer i at CLIMIT kan starte 2021 med 59 Demo-prosjekter, med en total budsjetttramme på 644 mill. kroner, inkludert 233 mill. kroner støtte fra CLIMIT-Demo. Totalt budsjett for støtte til kommende CLIMIT-Demo-prosjekter i 2021 blir 112 mill. kroner, inkludert 28 mill. kroner fra ubenyttede midler fra CLIMIT-fondet.

CLIMIT gir støtte til fremtidige fangstteknologier, med fokus på kostnadsreduksjoner knyttet til CO₂-håndtering fra ulike forbrenningsprosesser, hydrogenproduksjon fra naturgass, samt utvikling av nye industrielle produksjonsprosesser med integrert CO₂-håndtering. Transportprosjektene er viktig for å sikre gode krav til CO₂-spesifikasjon og materialvalg til rør og tanker, samt effektive logistikk-løsninger mellom fangstanlegg og lager. Innenfor lager pågår utvikling av monitoreringsteknologier og testing av simuleringssverktøy. CLIMIT har i 2020 støttet datainnsamling fra en letebrønn i et mulig område

for et nytt CO₂-lager etter Langskip. Flere industriklynger og enkeltstående prosessanlegg har fått støtte til tekniske, økonomiske mulighetsstudier for å utvikle egne felles løsninger for fangst, transport og mellomlagring. Over 20 norske anlegg blir vurdert for mulige CO₂-håndteringsløsninger.

I CLIMITs årsmelding for 2019, utgitt i mai 2020, ble et representativt utvalg av prosjektporteføljen presentert for å vise hvordan prosjektene støtter opp under målene i oppdragsbrevet. Det samme vil bli presentert under CLIMITs webinar 10. februar – «CLIMIT Digit 2021».

OED har i Oppdragsbrevet gitt Gassnova følgende oppdrag:

1. i samarbeid med Norges forskningsråd, gjennom CLIMIT-programmet, følge opp Norges deltakelse i ERA-NET Cofund ACT

ACT (Accelerating CCS Technologies) er et samarbeid mellom internasjonale støtteordninger for CCUS (Carbon Capture Use and Storage) som er koordinert av Norges forskningsråd. I dag deltar støtteordninger fra 16 land og regioner i Europa, Nord-Amerika og Asia, og CLIMIT er Norges representant. ACT har hatt tre prosjektutlysninger, åtte prosjekter med oppstart i 2017 avsluttes i 2020. 12 prosjekter som startet opp i 2019, pågår nå. Disse prosjektene mottar til sammen støtte på 67 mill. euro fra medlemslandene og EU. I juni 2020 ble den tredje utlysningen offentliggjort. I desember 2020 ble 38 prosjekter bedt om å sende utdypende søknader innen mars 2021, med endelig beslutning i juni samme år.

Landene som er med i ACT er markert med gult. Illustrasjon: ACT

CLIMIT-Demo støtter fem store prosjekter i ACT med til sammen ca. 55. mill. kroner.

De to CLIMIT-Demo-støttede prosjektene i ACT Fase 1 kan vise til følgende resultater:

- ALIGN – Prosjektet har fokusert på optimalisering og kostnadsreduksjoner for CO₂-fangst, planlegging av storskala CO₂-transport, identifisering av offshore CO₂-lagre i Europa, utvikling av CO₂-bruk, og økt forståelse for samfunnets bekymringer rundt CCS i Europa. ALIGN har involvert 34 partnere fra fem europeiske land, hvorav åtte norske.
- ELEGANCY – Prosjektet har studert tekniske, kommersielle og juridiske problemstillinger knyttet til verdikjeder basert på hydrogenproduksjon fra naturgass med CO₂-håndtering. SINTEF Energi har ledet prosjektet, som har 22 partnere fra fem europeiske land.

ACT Fase 2 pågår, og CLIMIT-Demo støtter tre prosjekter som hovedsakelig utvikler følgende fagfelt:

- DIGIMON – Monitorering av CO₂-plume, brønnintegritet, takbergarter og tidlig varsling. NORCE leder prosjektet, som har partnere fra sju land.

- LAUNCH – CO₂-fangst ved absorpsjon og redusert amindegradering. Her involveres elleve partnere fra fire land. Prosjektet ledes fra Nederland og har elleve partnere fra fem land, hvorav tre norske.
- SENSE – Teknologier for overvåkning av CO₂-lagre. NGI leder prosjektet, som har tretten partnere fra seks land, hvorav fire norske.

CLIMIT deltar i møter hver 14. dag i ACT-konsortiet, og leder av CLIMIT er representant i ACTs besluttede organ (Policy Board), sammen med en representant fra Norges forskningsråd.

Det foregår nå et strategisk arbeid i EU med å utvikle et partnerskap som skal støtte opp under forskning knyttet til overgang til et renere energisystem (CETP: Clean Energy Transition Partnership). Det forventes å bli avklart i løpet av 2021 om ACT blir integrert i dette partnerskapet.

2. i samarbeid med Norges forskningsråd, gjennom CLIMIT-programmet, støtte opp under samarbeidsavtalen mellom OED og US Department of Energy om forskning og utvikling

CLIMIT-Demo og US Department of Energy (DOE) har samfinansiert flere prosjekter siden 2013, hovedsakelig knyttet til CO₂-fangst og -lagring. I dag pågår et samarbeidsprosjekt mellom Stanford Research Institute (SRI) og SINTEF om videreutvikling av energibesparende fangstteknologi. Innen teknologiutvikling relatert til CO₂-lagring pågår andre fase av samarbeidet mellom Illinois State Geological Survey (ISGS) og de norske partnerne NORSAR og SINTEF, om monitoreringsteknologi ved bruk av mikroseismisitet. Et annet eksempel på et felles initiativ mellom norske og amerikanske aktører fra industri, forskning og myndigheter er et prosjekt for å sikre standard prosedyrer for prosessering av data, effektiv datautveksling, kvalitetssikret bruk av data og styrket internasjonalt samarbeid. Begge lagerprosjektene forventes å avsluttes i 2021.

USA ble med i ACT i 2018. Dette har åpnet for nye samarbeidsprosjekter mellom Norge, USA og andre ACT-medlemsland. USA er partner i alle tre prosjektene som CLIMIT-Demo støtter i ACT Fase 2 (jf. oppdrag 1).

3. løpende kartlegge behov og ta nødvendige initiativer knyttet til utviklingen av teknologier for CO₂-håndtering

Å delta i internasjonale fora som IEA GHG, Mission Innovation, Zero Emissions Platform (ZEP), CO₂ Geonet og Era Net ACT (jf. oppdrag 1) er viktig. Gassnova følger opp EU-kommisjonens utvikling av Green Deal og gir innspill til arbeidet rundt CCUS gjennom ZEP. Innenfor innspill til EUs oppdatering av SET Plan on CCUS Research and Innovation har CLIMIT deltatt i en europeisk arbeidsgruppe ledet av SINTEF, og har gitt innspill til viktige fokusområder i SET-Planen. Gassnova var med på å arrangere «CO₂ hubs and clusters», en digital workshop i regi av Carbon Sequestration Leadership Forum (CSLF), der målet var å utveksle læring og oppnå internasjonal utvikling av synergier i industrielle klynger.

Energi21 forbereder arbeidet med sin revisjon av energiforskningsstrategien, der CCS er en viktig del av det store bildet. Gassnova bidrar gjennom styrearbeidet og som støttegiver til relevante prosjekter. Gassnova deltar i Prosess 21. Dette er Nærings- og fiskeridepartementets forum for å gi strategiske råd og anbefalinger om hvordan Norge kan oppnå minimale utslipp og samtidig

bærekraftig vekst i prosessindustrien i 2050. Gassnova bisto i 2020 sekretariatet for ekspertgruppene med hensyn til CCS og CCU.

CLIMIT og Patentstyret startet i 2019 et arbeid med å kartlegge patentutviklingen av CO₂-fangstteknologi for å gi en styrket forståelse og oversikt over teknologiutviklingen. En «Patent Landscaping»-rapport basert på oppdatert patentdatabase forventes ferdigstilt første halvår 2021.

Datasettet fra Sleipner fra 2019 la grunnlaget for støtte til testing av fire simuleringsmodeller for historietilpasning av CO₂-sky. Målet med ordningen var å øke tilliten til simuleringsmodeller ved å teste dem med hensyn til injeksjonskapasitet, samlet lagringskapasitet og spredning av CO₂-plum. Prosjektene er i slutfasen og vil bli presentert av IEAGHG i tilknytning til CLIMIT Digit 2021.

Videre har Gassnova holdt informasjonsmøter for prosessindustrien om EUs innovasjonsfond våren 2020, innen Enova ble tildelt rollen som nasjonalt kontaktpunkt, og informert og samarbeidet med Enova høsten 2020 innenfor CCS-prosjekter som kan bli søkere til innovasjonsfondet eller Enova.

4. i samarbeid med Norges forskningsråd, gjennom CLIMIT-programmet, støtte opp om bruk av ECCSEL ERIC

ECCSEL ERIC er en felleseuropeisk laboratorieinfrastruktur for CO₂-håndtering. I den norske delen av ECCSEL er det laboratorier for testing av ulike fangstteknologier, rigger for testing av transportegenskaper, og rigger knyttet til lager.

Høsten 2019 ble monitoreringslaboratoriet i Svelvik åpnet, og CLIMIT-Demo støttet et prosjekt for innsamling av fiberoptiske data mens ACT-prosjektet Pre-ACT ble utført. CLIMIT-Demo har også i flere år støttet DeFACTO-prosjektet, som har bygget en ECCSEL-testrigg for flerfasestrømning hos SINTEF. Denne testriggeren skal brukes av nye prosjekter våren 2021 nå som DeFACTO-prosjektet er avsluttet. BIGH2-prosjektet bruker testriggeren HIPROX, som inngår i ECCSEL for studier av trykksatt forbrenning.

ACT-prosjektet ALIGN (jf. oppdrag 1) har også brukt ECCSELS laboratorium på Tiller og en degraderingsrigg på NTNU, samt PACT SCCP solventrigg i Sheffield, UK. ACT-prosjektet LAUNCH (jf. oppdrag 1) skal også benytte samme laboratorieinfrastruktur.

De CLIMIT-Demo-støttede prosjektene CLC-SRF og DCC3, som begge startet høsten 2020, skal benytte henholdsvis ECCSELS CLC Hot Rig hos SINTEF i Trondheim for å teste ut effektiv CO₂-fangst fra forbrenning av foredlet avfallsbrensel, og SINTEF SLAB i Oslo.

5. i samarbeid med Norges forskningsråd vurdere og synliggjøre hvordan CLIMIT-prosjekter kan bidra til raskere utvikling og anvendelse av CO₂-håndteringsteknologier

Innenfor fangst er det særlig 3C-teknologien som legges merke til. Interessen har kommet til uttrykk både gjennom tildeling av internasjonale priser og gjennom Baker Hughes' oppkjøp av selskapet Compact Carbon Capture AS i 2020. Selskapet og partnerne Equinor og SINTEF videreutvikler og kommersialiserer en kompakt modulbasert fangstteknologi, og Baker Hughes vil tilføre selskapet nødvendig kapital og muskler til å løfte teknologien raskere til markedet. CLIMIT-Demo støtter også en annen helt ny type fangstteknologi, Moving Bed Carbonate Looping, som utvikles av Fjell Technology Group, SINTEF og NTNU. For å redusere risiko og kostnader ved en mulig pilottesting av

denne teknologien, skal partnerne i løpet av 2021 fullføre en mulighetsstudie med fokus på teknologi og markedsmuligheter. I 2020 startet et prosjekt hvor SINTEF sammen med partnere fra norsk industri og norske og tyske forskningsmiljøer, ser på CO₂-fangst fra foredlet avfallsbrensel i en CLC-prosess, i stedet for i en tradisjonell avfallsforbrenning. I tillegg startet Total Norge i 2020 et prosjekt hvor målet er å utvikle en vesentlig forbedret CO₂-adsorpsjonsteknologi. Samtidig har Total startet andre delprosjekter i samarbeid med amerikanske og kanadiske partnere for å løfte frem CO₂-adsorpsjon som et konkurransedyktig alternativ til CO₂-absorpsjon. Dette prosjektet bygger på en langsiktig satsing på adsorpsjonsteknologi gjennom tidligere CLIMIT-, ACT- og EU-prosjekter.

Det har blitt større fokus på teknologi som produserer hydrogen fra naturgass med CCS. CLIMIT støtter flere teknologier der norske aktører utvikler teknologi i samarbeid med industripartnere. Hydrogen Mem-Tech AS ferdigstiller sine pilottester av palladiummembranteknologi på Equinors anlegg på Tjeldbergodden i 2021. CoorsTek Membrane Science AS med partnere utvikler hydrogenproduksjon fra naturgass, der reformering og vannskift foregår i ett prosessstrinn med integrert separasjon av hydrogen ved hjelp av protonledende membraner. Prosjektet har utviklet og testet en modulstørrelse, og setter nå sammen flere slike moduler til en prototype for å teste produksjon av opptil 10 kg hydrogen per dag. Prototech AS med partnere ferdigstiller testing av et konsept med brenselceller med høy virkningsgrad, for bruk offshore og i oversjøisk skipsfart i 2021.

CLIMIT støtter også prosjekter der prosessindustrien ser på CO₂-fangst som en del av produksjonsprosessen. Hensikten er å redusere kostnadene for CO₂-fangst ved at utslippet vil være tilnærmet ren CO₂. Hydro Aluminium ser på en ny aluminiumprosess, og Norcem ser på elektrifisering av klinkerproduksjonen. Disse teknologiene har lav teknisk modenhet.

Okea ASA har startet to prosjekter som studerer CO₂-fangst og -lagring på offshoreinstallasjoner. Det ene prosjektet studerer CO₂-fangst på en plattform i drift, og sammenligner dette med elektrifisering med kraftkabel fra land. Det andre prosjektet studerer integrasjon av CO₂-fangst i et nybygg der elektrifisering fra land er uaktuelt. Begge prosjektene forutsetter permanent lokal lagring på feltet.

Transportprosjektene har til felles at de fokuserer mer på reduksjon av kostnader og risiko basert på dagens teknologi, enn på utvikling av ny teknologi. IFE ledet, i samarbeid med blant andre Northern Lights-partnerne, et prosjekt som studerer hvordan urenheter i CO₂-strømmen påvirker det korrosive miljøet i transportsystemet. DNV GL leder et prosjekt som utvikler metodikk for dimensjonering av rør mot løpende brudd. Prosjektet avsluttes på nyåret med et oppdatert dokument med «recommended practice». Equinor har ledet fire prosjekter innenfor programvareutvikling for simulering av flerfasestrømning av CO₂. Det siste prosjektet omfatter en oppgradering av Equinors testanlegg for flerfasestrømning på Herøya til å kunne kjøre strømningsforsøk med CO₂. Det oppgraderte testanlegget ble åpnet av statsminister Solberg da hun besøkte anlegget i høst. Brevik Engineering og Altera Infrastructure har, i samarbeid med Equinor, Total, Air Liquide og DNV GL, ledet to pågående mulighetsstudier av skip som kan transportere større volumer CO₂, enn skipene til Northern Lights. Det gjøres også studier i regi av prosessindustrien for å finne de beste løsningene (rør/bil/tog) for transport fra fabrikk til lokalt mellomlager på kai. Eksempler på dette er Returkraft AS i Kristiansands-området og Forus Energigjenvinning i Stavanger. Andre industriklynger (for eksempel Øraklyngen, CO₂-hub Nordland og Midt Norge-klyngen) ser også på synergier ved felles mellomlager og lokale transportløsninger.

6. legge til rette for at CLIMIT-programmet kan bidra til gevinstrealisering av fullskalaprojektet, herunder følge opp konkrete tiltak i gevinstrealiseringsplanen til fullskalaprojektet

Siden 2006 har CLIMIT-Demo støttet Aker med ca. 200 mill. kroner til utvikling av selskapets fangstteknologi, som er valgt teknologi for Norcem's CO₂-fangstanlegg i Langskip. En del av dette er ferdigstillelse av en teknologi for varmegjenvinning utviklet av Norcem med Aker Solutions og Norsk Energi i 2020.

CLIMIT støtter nå flere prosjekter som ser på muligheter for lagring av CO₂ fra fangstprosjekter som kan komme etter Langskip. I Norge pågår teknisk-økonomiske mulighetsstudier med hensyn til implementering av CCS i flere prosessindustriklynger, bestående av industri med norske og utenlandske eiere. De som har kommet lengst, er Eyde-klyngen, Øra-klyngen og CO₂-hub Nordland. Disse klyngene er allerede i gang med planlegging eller gjennomføring av påfølgende faser på de enkelte anleggene. I tillegg ble det i 2020 etablert flere industriklynger som ser på CCS. Blant disse kan nevnes Haugalandet, Midt Norge og Forus Energigjenvinning.

Esso Norge har gjennomført en teknisk-økonomisk analyse av CO₂-fangst på Slagentangen. Der ser de, som mange andre, at det ikke er bedriftsøkonomisk lønnsomt med de foreslåtte CO₂-tiltakene, uten betydelig investerings- og driftsstøtte. Ved svenske Preem raff Lysekil har PREEM samarbeidet med Aker, Equinor og Chalmers om en vellykket gjennomføring av CO₂-fangst med Akers mobile testenheter. Prosjektet evaluerer også teknisk-økonomisk gjennomførbarhet av en fullskala CCS-kjede. Et annet industriprosjekt, som ledes av norske Carbonor med partnerne Polchar, Aker Carbon Capture, SINTEF, Equinor og Elkem, ser på CO₂-fangst fra charproduksjon. Prosjektet skal teste bruk av Akers mobile fangstenheter ved en av fabrikkene i Polen i 2021. Polchar er Europas største charprodusent, og leverer anoder til norske smelteverk. Selskapet forventer økt etterspørsel av char med lavere CO₂-avtrykk, og vurderer derfor å bygge en charfabrikk med CCS på Kollsnes.

I prosjektet CO₂stCap, som ble ferdigstilt i begynnelsen av 2020 ble det, som i «Lesson learned»-rapporten fra Langskip, vist at delvis CO₂-fangst kan gi avgjørende kostnadsbesparelser for CO₂-håndtering i sement-, stål-, papirmasse- og silisiumindustrien. Prosjektet var et samarbeid mellom elleve norske og svenske industri- og forskningspartnere. ZEROOC er et annet svensk-norsk samarbeidsprosjekt. Det har som mål å lage et veikart for en karbonnøytral norsk/svensk industri i et 2045-perspektiv ved vurdering av kostnader for ulike karbonreducerende tiltak, i hovedsak CCS, men også økt bruk av biomasse, elektrisitet og hydrogen.

CLIMIT-Demo støttet i 2019 en datainnsamling fra Gladshiem letebrønn i Smeaheia som viste at området kan være en mulig back-up eller oppskalering-løsning for Northern Lights-prosjektet. Støtte til en tilsvarende strategisk datainnsamling i et område sør for Northern Lights' Aurora-lisens ble gitt høsten 2020. Målet med prosjektet er å modne frem området for fremtidig storskala lagring.

Gassnova har delt informasjon om EUs innovasjonsfond og «Lessons Learned» fra Langskip til industriaktører i CLIMITs portefølje. Disse informasjonsmøtene har blitt godt mottatt hos industrien, som har vært aktive med spørsmål både under og i etterkant av møtene. Det planlegges å gjennomføre flere møter i 2021 – både med prosessindustri, FoU/akademia og teknologileverandører rundt informasjon og diskusjon av erfaringer fra Langskip.

7. understøtte planlegging av ny ESA-notifisering av CLIMIT Demo programmet

Den nye ESA-notifisering av CLIMIT-Demo-programmet i 2020, skulle etter planen gjennomføres som en særskilt re-notifisering under FoU-retningslinjene. Arbeidet ble utført på basis av dette frem til slutten av oktober, da ESA uttrykte et ønske om at forlengelse av støtteordningen heller skulle håndteres under det alminnelige gruppeuntaket (GBER). Det ble gjort en vurdering opp mot regelverket for GBER, og det ble konkludert med at en overgang til GBER ikke ville få nevneverdige konsekvenser, verken for forvaltningen av støtteordning eller gjeldende regelverk. Ordningen ble registrert hos ESA innen fristen 30.11.20, slik at programstyret fortsatt er vedtaksføre frem til GBER-ordningen går ut i 2023.

3.2 TEKNOLOGISENTERET FOR CO₂-FANGST PÅ MONGSTAD

Formålet med teknologisenteret er å utvikle kunnskap og bidra til teknologiske løsninger for CO₂-fangst som kan redusere kostnader. Senteret skal også redusere teknisk, miljømessig og økonomisk risiko. Anlegget ved TCM er designet for å kunne teste, verifisere og demonstrere ulike CO₂-fangstteknologier i industriell skala, og er et av verdens største testanlegg for CO₂-fangst.

Eierskapet til anlegget og driften av teknologisenteret er skilt i to selskaper –TCM Assets AS og Teknologisenter Mongstad DA (TCM). Driftsselskapet, TCM, er organisert som et selskap med delt ansvar (DA). Selskapsmøtet er selskapets øverste styrende organ. Det ble i 2020 inngått en ny driftsavtale for perioden frem til utløpet av 2023. I den nye avtalen er statens andel, forvaltet gjennom Gassnova, redusert fra 77,5 til 73,9 prosent. De industrielle eierne Equinor ASA (Equinor), A/S Norske Shell (Shell) og Total E&P Norge AS (Total) har økt sin andel fra 7,5 til 8,7 prosent.

Ernst Petter Axelsen leder virksomheten ved TCM.

Ved utgangen av 2020 besto selskapsmøtet i TCM av følgende personer:

- Roy Vardheim, Gassnova – Leder
- Ingveig Slettebø, Gassnova – Varamedlem
- Stig Harald Soligard, Equinor – medlem
- Gelein de Kojer*, Equinor – varamedlem
- Svein Olaf Nesse**, Shell – medlem
- Kristina Wittmeyer, Shell – varamedlem
- Jeremy Cutler, Total – medlem
- Hanne Herikstad, Total – medlem

* Erstattet Torbjørg Klara Fossum høsten 2020.

**Erstattet Christiaan van der Eijk høsten 2020.

Status TCM-delmål

OED har i Oppdragsbrevet til Gassnova for 2020 beskrevet oppdrag og oppstilt delmål med tilhørende styringsparametere. I det nedenstående redegjøres for gjennomført arbeid i 2020.

1. legge til rette for at statens deltakelse i teknologiseret kan nyttiggjøres best mulig blant annet gjennom kunnskapsspredning og teknologiutbredelse, slik at kostnader og risiko ved fullskala CO₂-fangst kan reduseres

Det er i 2020 kjørt to åpne vitenskapelige kampanjer med den nye referansesolventen CESAR 1. Denne solventen erstatter nå MEA som standard referansesolvent for åpen, ikke-patentert fangstteknologi.

I mars deltok organisasjonen Net Zero Teesside Project (NZZT), et britisk CCS-initiativ, i en CESAR 1-kampanje. NZZT finansierte deler av denne kampanjen med egne midler. Under høstens kampanje bidro også det britiske selskapet Southern Scottish Energy (SSE) i deler av kampanjen.

Fokus for årets åpne kampanjer har blant annet vært

- demonstrasjon og etablering av referanseverdier for den nye CESAR-1 solventen
- etablering av HMS-standarder og utslippsmålinger
- simulering av CO₂-fangst fra produksjon av hydrogen fra naturgass
- erfaringsoverføring til kommersielle prosjekter (NZZT og SSE) og TCM-eiere
- etablering av rutiner for gjenvinning av CESAR-1 solvent

Basert på resultatene fra de åpne kampanjene i 2020 utarbeides det nå flere publikasjoner og foredrag for konferanser i 2021. Dette inkluderer både den planlagte GHGT-konferansen i Abu Dhabi og TCCS i Trondheim sommeren 2021.

Det har i 2020 vært økt interesse for TCMs rådgivningsvirksomhet. Dette har vært særlig merkbart etter høstens annonsering av Langskip-prosjektet. Rådgivningen tar sikte på å gi råd til potensielle CCS-prosjekter rundt valg av fangstteknologi, og leder i noen tilfeller også til deltakelse i testkampanjer. Rådgivningen fokuserer på markedet i Europa.

Det er etablert kontakt med Northern Lights for å bistå faglig i forbindelse med diskusjoner rundt tredjepartsvolumer.

2. legge til rette for en langsiktig og god utnyttelse av anleggene og den etablerte infrastrukturen

Det har ikke vært vesentlige HMS-avvik eller brudd på utslippstillatelser på TCM i 2020. Selv om koronasituasjonen har ført til utstrakt bruk av hjemmekontor, har man klart å opprettholde normal drift på anlegget.

Investeringene i det nye forsøksområdet, Site 3, ble fullført i 2020 innenfor tid og budsjett. Dette området tillater testing av mindre modulære fangstsystemer. De to amerikanske selskapene TDA Research Inc. og Membrane Technology Research Inc. er allerede på plass, og vil teste sine teknologier våren 2021. Interessen for bruk av Site 3 er økende, og det er planlagt flere kampanjer i tiden fremover.

Selskapsmøtet har i 2020 godkjent en lengre testkampanje med det amerikanske selskapet Research Triangle Institute (RTI). Kampanjen er planlagt startet i årsskiftet 2021/2022, og medfører en større

ombygging av aminerlegget høsten 2021. Denne ombyggingen finansieres med midler fra det amerikanske energidepartementet (DoE) og vil øke attraktiviteten av aminerlegget i markedet.

Det er i 2020 signert en konfidensialitetsavtale med et større japansk industriselskap. Selskapet er et av verdens ledende selskaper på fangstteknologi, og de vurderer testing i aminerlegget i 2021.

Det føres samtaler med selskapet Baker Hughes (BH) for mulig oppstart av anlegget for kjølt ammoniakk (CAP). En avtale forutsetter i utgangspunktet full kostnadsdekning fra BH.

3. redusere statens kostnader i TCM gjennom effektivisering av driften, annen finansiering, blant annet gjennom større bidrag fra aktører som bruker testanlegget, samt intensivere arbeidet med å få på plass nye eiere

En avtale for videre drift av TCM ble fremforhandlet og signert i 2020. Avtalen innebærer drift ut 2023. De tre industrielle eierne øker sin eierandel noe. Avtalen setter et tak på driftskostnadene for alle parter, og forutsetter ytterligere tiltak for kostnadsreduksjoner. Det ble også ført forhandlinger med ESA, som godkjente den nye driftsavtalen i juli.

Kostnadene for 2020 er de laveste siden oppstarten i 2013. Dette skyldes delvis den nye operatøravtalen som ble fremforhandlet med Equinor Mongstad i forbindelse med ny driftsperiode. Avtalen innebærer et tettere samarbeid med raffineriet på Mongstad.

TCM jobber videre med økt ekstern finansiering av testkampanjer, og fremtidige testavtaler forutsetter nå større bidrag fra aktørene. Betalingsviljen til markedet skal testes ytterligere fremover.

Det er en målsetting for samtlige eiere å få inn flere industrielle aktører på eiersiden. Tidlig i året ble det ført seriøse samtaler med flere kandidater. Disse samtalene stoppet dessverre opp etter koronanedstengingen i mars. Arbeidet med dette vil fortsette i 2021. Det er fremforhandlet at fordelene med en ny eier tilfaller staten i sin helhet.

3.3 FULLSKALA CO₂-HÅNDTERING

Stortinget vedtok 14. desember 2020 å gi støtte til gjennomføring av et norsk demonstrasjonsprosjekt for fullskala CO₂-håndtering som omfatter fangst, transport og lagring av CO₂. Prosjektet har fått navnet Langskip. Norcem skal realiseres som første CO₂-fangstprosjekt, og deretter skal Fortum Oslo Varmes CO₂-fangstprosjekt realiseres, under forutsetning av at Fortum Oslo Varme får tilstrekkelig egenfinansiering og finansiering fra EU eller andre kilder. Northern Lights skal realisere CO₂-transport og -lagring.

I «Mandat for videre planlegging og oppfølging av arbeidet med et demonstrasjonsprosjekt for CO₂-håndtering i Norge» fikk Gassnova i oppgave av OED å følge opp industriaktørenes arbeid, håndtere grensesnitt og samordne aktiviteter knyttet til CCS-kjeden i konsept- og forprosjekteringsfasen – samt koordinere gevinstrealiseringsarbeidet. Gassnova har også, i henhold til oppdragsbrevet fra OED, fulgt opp aktørene i interimfasen og levert underlag til beslutningsgrunnlaget som OED har utarbeidet til Stortinget.

Norcem og Fortum Oslo Varme fullførte forprosjektering av fangst av CO₂ fra sine anlegg i 2019. I 2020 har Gassnova fulgt opp aktørenes interimarbeid.

Northern Lights, som er et partnerskap mellom Equinor, Shell og Total, har vært ansvarlig for å gjennomføre forprosjektering av transport og lagring av CO₂. Northern Lights' forprosjektering ble ferdigstilt i første halvår 2020.

I det nedenstående redegjøres for gjennomført arbeid i 2020, med bakgrunn i Gassnovas oppgaver vedrørende fullskala CO₂-håndtering, som beskrevet i oppdragsbrevet.

Oppfølging av forprosjektering og interimaktiviteter for fullskala CO₂-fangst, -transport og -lagring

OED har i oppdragsbrevet for 2020 gitt Gassnova i oppdrag å

- *påse at Equinor fullfører forprosjektering av CO₂-transport og -lagring i tråd med inngått studieavtale, samt avtale om tilskudd til boring av undersøkelsesbrønn for CO₂-lagring*
- *påse at Norcem og Fortum Oslo Varme gjennomfører avtalte aktiviteter i interimfasen fram til investeringsbeslutning*
- *ivareta helkjedeperspektivet i prosjektet og legge til rette for en hensiktsmessig samordning av transport- og lagerarbeidet og fangstaktørenes arbeid*
- *sørge for at det blir etablert en endringslogg for prosjektet for fasen mellom konseptvalg og fram til investeringsbeslutning og gjennom bygge- og driftsfasen*

Hensikten med forprosjekteringsfasen har vært å modne frem og dokumentere industriaktørenes prosjekter – frem til Stortingets beslutning om bevilgning av statsstøtte, samt investeringsbeslutning hos de respektive industriselskapene.

I interimperioden har Fortum Oslo Varme hovedsakelig arbeidet med å redusere risiko i prosjektet før en mulig gjennomføringsfase. En rapport som dokumenterer utført arbeid, samt resultater og konsekvenser av dette for gjennomføringsfasen, ble levert til Gassnova i desember 2020. Fortum Oslo Varme har også gjennomført en studie for å tilpasse plasseringen av fangstanlegget for å tilrettelegge for en mulig fremtidig etablering av en ny forbrenningslinje. Denne justeringen førte også til noen endringer i design av anlegget, slik at kostnadene for etableringen ble redusert. I tillegg har Fortum Oslo Varme arbeidet med søknad om støtte til etablering og drift fra EUs innovasjonsfond. Denne søknaden ble sendt 29. oktober 2020.

Også Norcem har i interimperioden først og fremst arbeidet med å redusere risiko i prosjektet før en mulig gjennomføringsfase. En rapport som dokumenterer utført arbeid, samt resultater og konsekvenser av dette for gjennomføringsfasen, ble levert til Gassnova i desember 2020.

I tillegg har Norcem igangsatt forberedende fysiske arbeider for å kunne få utført nødvendige aktiviteter på fangstanlegget under den planlagte stansen av fabrikken i slutten av første kvartal 2021. Norcem har valgt ikke å søke om støtte til investering og drift fra EUs innovasjonsfond.

Northern Lights avsluttet sin forprosjektering i april 2020 etter en vellykket boring av verifikasjonsbrønnen Eos (51/5-7) i Aurora-lisensen, EL001. Brønnen bekreftet gode reservoaregenskaper for CO₂-lagring og sikkerhet for valgt lokasjon.

Northern Lights har gjennomført en forprosjekteringsstudie i tråd med inngått studieavtale med Gassnova. Studieavtalen stiller krav til leveranser, mens arbeidet er utført i henhold til selskapenes egne metoder og prosedyrer for prosjektutvikling, og i tråd med generell industriell praksis. Dette innebærer at Northern Lights selv har vært ansvarlige for å identifisere og utføre alt arbeid som er nødvendig, for å utvikle faglig fullverdige og kvalitetssikrede leveranser. Både kostnadsestimater og teknisk underlag har blitt utviklet for å møte kravene til modenhet for et klasse 2-estimat (i henhold til AACE RP 18R-97, i praksis om lag +/- 20 prosent usikkerhetsnivå). Gassnova har fulgt opp Northern Lights' arbeid underveis og gjennomført månedlige oppfølgingsmøter, samt evaluert Northern Lights' leveranser etter gjennomført forprosjekteringsarbeid.

Gassnova har ivaretatt helkjedeperspektivet i prosjektet og lagt til rette for en hensiktsmessig samordning av transport- og lagerarbeidet og fangstaktørenes arbeid gjennom en felles teknisk komité og en overordnet designbasis for CCS-kjeden. Gassnova vurderte modenheten i grensesnittet mellom fangstanleggene og transport- og lageranlegget som god allerede i 2019. I 2020 har det derfor vært mindre behov for å modne grensesnittet videre og lavere aktivitet i teknisk komité.

Gassnova etablerte i 2019 en endringslogg for endringer i forprosjekteringsfasen. Denne er fylt ut av aktørene og endringsloggen har blitt vedlikeholdt av Gassnova frem til Stortingets beslutning.

Gevinstrealisering

OED har i oppdragsbrevet for 2020 gitt Gassnova i oppdrag å

- *arbeide med gevinstrealisering for å oppnå nytteeffekter av tiltaket og samordne industriaktørenes bidrag til måloppnåelsen i prosjektet gjennom gevinstrealiseringsarbeidet. Innen 15. februar 2020 levere en oppdatert gevinstrealiseringsplan.*
- *identifisere aktører som kan dra nytte av erfaringene fra prosjektet. Videre skal Gassnova knytte kontakt mellom industriaktørene i prosjektet og potensielle etterfølgende prosjekter*
- *følge opp oppgavene foretaket blir tildelt i arbeidet departementet har for å undersøke finansieringsmuligheter fra andre kilder, som for eksempel EU*

Gassnova leverte den første versjonen av fullskalaprojektets gevinstrealiseringsplan i juni 2017. Senere har planen blitt oppdatert, senest i februar 2020, før ekstern kvalitetssikring av prosjektet og statens beslutningsprosess. Gevinstrealiseringsplanen ble oppdatert blant annet med bakgrunn i Gassnova og DNV GLs oppdaterte samfunnsøkonomiske analyse samt industriaktørenes bidrag til gevinstrealisering fra forprosjekteringsfasen.

Gevinstrealiseringsplanen skal øke sannsynligheten for at prosjektet når sine overordnede mål og koordinerer aktivitetene mellom alle de involverte aktørene i fullskalaprojektet. Denne planen har videre vært utgangspunkt for industriaktørenes plan og arbeid med gevinstrealisering.

I 2020 har OED, Gassnova, Fortum Oslo Varme, Norcem og Northern Lights fortsatt med å gjennomføre gevinstrealiseringstiltak. Som del av månedsrapporteringen har industriaktørene rapportert om aktiviteter knyttet til gevinstrealiseringsarbeidet.

Som ledd i arbeidet med gevinstrealisering har det blitt arbeidet med å dokumentere og bearbeide læring fra Langskip. Dette er blant annet utgangspunkt for Gassnovas erfaringsrapport «Developing

Longship – Key lessons learned», som ble publisert i november 2020. Rapporten og viktige læringspunkter er delt med etterfølgende prosjekter, i relevante kommunikasjonskanaler og lagt ut på Gassnovas nettsider. Erfaringer fra Langskip er videre delt i én-til-én-møter med mulige etterfølgende CCS-prosjekter, myndighetsaktører og andre, i foredrag på konferanser i Norge og internasjonalt, ved besøk på anleggene, på nettsider og i medier. Både industriaktørene, OED og Gassnova har bidratt til deling av læring.

Gassnovas erfaringsrapport «Developing Longship – Key lessons learned».

Gassnova har hatt tett dialog med Northern Lights forretningsutviklingsteam gjennom året, som del av gevinstrealiseringsarbeidet. Northern Lights har tilbudt lagringsplass på kommersielle betingelser og inngått intensjonsavtaler med en rekke selskaper. Northern Lights er potensiell transport- og lagringsaktør i elleve europeiske CCS-prosjekter som har søkt EUs innovasjonsfond om støtte, fordelt på åtte land og flere sektorer.

Høsten 2020 ble det offentliggjort at Northern Lights har signert en samarbeidsavtale med Microsoft for blant annet å utvikle Northern Lights videre digitalt. Avtalen inneholder også samarbeid knyttet til kommersialisering og videre utvikling av Northern Lights og CCS som klimaløsning. Northern Lights har delt brønndata med forskningsinstitusjoner for å inspirere til åpen innovasjon som fremskynder avkarboniseringen.

Resultatene fra pilottestingen hos Fortum Oslo Varme er beskrevet i en ikke-konfidensiell rapport og vil bli presentert i vitenskapelige tidsskrifter og på internasjonale konferanser, blant annet GHGT i Abu Dhabi i 2021.

Norcem og selskapets teknologileverandører har i interimfasen fortsatt arbeidet med å utnytte og gjenvinne energien for å redusere kostnadene per tonn fanget CO₂ og derved også bedre miljøprofilen. Dette er løsninger som etterfølgende prosjekter potensielt også kan dra nytte av.

I forbindelse med den første utlysningen fra EUs innovasjonsfond i juli 2020 har Gassnova samarbeidet med Enova, som er ansvarlig på statens side for norske prosjekter som skal søke støtte fra EUs innovasjonsfond. Det er blant annet avholdt felles møter med Norcem og Fortum Oslo Varme. Norcem besluttet å ikke søke om midler fra EUs innovasjonsfond, mens Fortum Oslo Varme har søkt.

Forhandlinger om rammer for investering og drift av et fullskalaprojekt

Gassnova har deltatt sammen med OED i en rekke forhandlingsmøter både med fangstaktørene og med transport- og lageraktørene. Gassnova har også bistått OED i forbindelse med utarbeidelse av utkast til støtteavtalene. Gassnova har i 2020 bidratt spesielt til arbeidet med vedlegg til støtteavtalene.

Northern Lights og staten har forhandlet om tilskuddsavtalen for transport og lager gjennom hele året, og oppnådde en enighet om avtalen i desember 2020.

Staten ga tilbud om tilskudd til Norcems og Northern Lights prosjekter, som var i tråd med fremforhandlede avtaler. Fortum Oslo Varme fikk samtidig tilbud om tilskudd til sitt prosjekt på inntil 3 milliarder kroner, under forutsetning av at Fortum Oslo Varme får tilstrekkelig egenfinansiering og finansiering fra EU eller andre kilder.

Norcem og Northern Lights har fattet sine investeringsbeslutninger, basert på fremforhandlede avtaler. Fortum Oslo Varme har mottatt en revidert avtale fra OED etter fremleggelsen av Meld. St. 33 (2019-2020).

Gassnovas hovedleveranser fra forprosjektfasen og forberedelse av underlag for investeringsbeslutning

OED har i oppdragsbrevet for 2020 gitt Gassnova i oppdrag å

- *ved gjennomført forprosjekt levere hovedleveranser i samsvar med mandat*
- *forberede underlag og støtte departementet i arbeidet med investeringsbeslutning for fullskala CO₂-håndteringsprosjektet*
- *innen 6. januar levere oppdatert samfunnsøkonomisk analyse av fullskalaprojektet i henhold til bestilling fra departementet av 5. juli 2019*

I henhold til «Mandat for videre planlegging og oppfølging av arbeidet med demonstrasjonsprosjektet for CO₂-håndtering i Norge» leverte Gassnova i 2020 underlag til beslutningsgrunnlaget som OED har utarbeidet til Stortinget.

Tidlig i januar 2020 leverte Gassnova en oppdatert samfunnsøkonomisk analyse, som ble utarbeidet i samarbeid med DNV GL, i henhold til mandatet fra OED fra juli 2019.

Endelig sluttleveranse fra Equinor ble levert 27.03.2020 etter at resultatene fra boring av verifikasjonsbrønn ble innhentet og analysert i første kvartal 2020. Gassnova oppdaterte i etterkant sin rapport fra forprosjekteringsfasen for CCS-kjeden med utdypende beskrivelser av resultatene fra boringen av verifikasjonsbrønnen.

Gassnova fikk gjennomført en uavhengig gjennomgang av de tekniske og funksjonelle aspektene ved Northern Lights' forprosjektering av AGR. Resultatene fra gjennomgangen bekreftet kvaliteten av arbeidet og leveransene.

Forberede utbyggings- og driftsfasen for fullskala CO₂-håndteringsprosjektene

OED har i oppdragsbrevet for 2020 gitt Gassnova i oppdrag å

- *forberede utbyggings- og driftsfasen for fullskala CO₂-håndteringsprosjektet, med spesiell vekt på de oppgaver og roller Gassnova skal ivareta på vegne av staten i denne fasen*

Gassnova har bistått OED i utviklingen av det sentrale styringsdokument for Langskip, hvor oppfølgingen av prosjektene på statens side er beskrevet, inkludert overordnet organisering og fordeling av roller og ansvar på statens side. Ansvar for oppfølgingen, vil bli tydeliggjort i mandatet Gassnova får fra OED i oppdragsbrevet for 2021 samt i sentralt styringsdokument.

Gassnova har gjennomført en ressurs- og kompetanseanalyse i forbindelse med opprettelse av et kjerneteam for oppfølging, etablert en kvalitetsplan og klargjort månedssrapporteringen.

3.4 EFFEKTIV DRIFT

OED har i oppdragsbrevet gitt Gassnova følgende mål:

1. innrette utførelse av selskapets oppgaver og oppdrag på en effektiv måte

I tillegg til beskrivelse av oppnåelse av sektorpolitiske målsettinger stilles det i oppdragsbrevet krav om at Gassnova skal redegjøre for effektiv drift. Gassnova har en flat organisering med kort beslutningsvei, og foretaket har effektive beslutningsprosesser. Videre er organiseringen i Gassnova matrisebasert, slik at ressurser deles effektivt mellom avdelingene ved behov. Gassnova hadde 40 ansatte ved utgangen av 2020, like mange som i 2019.

Gassnova legger stor vekt på å velge moderne og effektive løsninger ved implementering av nye verktøy og systemer. Foretaket har et bevisst forhold til hvilke tjenester som settes ut til eksterne parter, og hvilke tjenester som utføres av egne ressurser. Eksempel på tjenester som er vurdert til å være mest effektivt levert av eksterne, er regnskapsføring og drift av IT-tjenester.

2. utnytte mulighetene for effektiv drift ved anvendelse av metoder og løsninger som gir økt produktivitet, bedre analyser og økt kvalitet i beslutningsgrunnlag innenfor samme ressursbruk

Gassnova innførte flere måleparametere i begynnelsen av 2019. Dette er jevnlig blitt målt, og resultatene er fulgt opp og rapportert til selskapets styre. Målet med innføringen er at selskapet skal fokusere på forbedringer og skape varig positiv endring.

Noen eksempler på selskapets 14 måleparametere er gjengitt under:

	Beskrivelse; KPI-er per rolle	Mål 2020 (forslag)	2019	2020		Ans.	Definisjoner
2	Antall avvik Gassnova	>12	6	11		RV	Forbedrings- og avvikssystemet
4	Driftskostnader vs. budsjett TCM DA	<100%	94%	88%		RV	Faktisk kostnad vs. godkjent TCM- budsjett
5	CLIMIT-Demo tildelinger (MNOK)	113	103	88,3		ISM	Årsbudsjettet på 113 MNOK periodiseres kvartalsvis og gir basis for fargekoden
6	Antall ferdigstilte prosjekter med bevilling 2016 eller tidligere (CLIMIT-Demo)	5	N/A	3		ISM	Fargekode på basis av en avslutningsplan
7	Antall publikasjoner med resultater og læring fra fullskala aktivitetene	5	N/A	4		TDM	Læring og erfaring fra fullskalaprojektet skal analyseres og relevant info deles med nye CCS-prosjekter, myndigheter, interesseorganisasjoner mm. f.o.m. sommer/høst 2020
10	Antall eksterne foredrag	60	64	70		RGH	Foredrag/innlegg holdt av ansatte i forbindelse med besøk til Gassnova /Norge eller på møter/seminarer/konferanser

Det er satt ytterligere fokus på dette arbeidet i 2020. Dette henger også sammen med selskapets pågående strategiprosess. Selskapets måleparametere vil bli tilpasset i takt med endringene i selskapets strategi i 2021.

4 STYRING OG KONTROLL AV VIRKSOMHETEN

Gassnova skal utøve sin forretningsvirksomhet på en etisk, bærekraftig og ansvarlig måte. Foretaket har fokus på forebyggende tiltak mot korrupsjon og habilitetsspørsmål – både gjennom holdningsskapende arbeid og mer åpenhet.

Gassnova er opptatt av forsvarlig anvendelse og av fellesskapets midler og av kostnadskontroll – og av at foretakets arbeid utføres med en høy etisk standard, kvalitet og faglig integritet. Foretakets krav og forventninger er tydeliggjort i retningslinjer for foretakets arbeid med samfunnsansvar, samt i retningslinjer og prinsipper for etikk, habilitet og varsling.

Gassnovas verdier (integritet, respekt, mot og ansvar) skal prege all virksomhet og samhandling internt i Gassnova – og vårt samarbeid med eksterne partnere.

Det er lagt stor vekt på god risikostyring i Gassnova. I tillegg til at mulige risikoer kartlegges, utarbeides det tiltak som skal redusere risikoene til et akseptabelt nivå. Utgangspunktet for risikostyringen er de mål og oppgaver som er beskrevet i OEDs oppdragsbrev. Risikobildet gjennomgås regelmessig, både av foretakets ledelse og av styret.

En oppsummering av selskapets risikobilde for 2020 er beskrevet nedenfor:

Fullskala CO₂-håndtering – Langskip

Risikobildet vedrørende Gassnovas oppdrag i forbindelse med Langskip er betydelig endret fra 2019. Dette henger sammen med at de fleste av Gassnovas konkrete leveranser og oppdrag i henhold til oppdragsbrevet for 2020 nå er ferdigstilt, og risikoer knyttet til disse er dermed også lukket. Regjeringen la 21. september 2020 frem sin beslutning om realisering av Langskip i stortingsmelding 33 (2019-2020). Med bakgrunn i denne beslutningen er det gjennomført en oppdatert vurdering av risikoer knyttet til gevinstrealisering (kunnskapsdeling og bistand til Northern Lights i arbeidet med å tilrettelegge for tredjepartsvolumer til CO₂-lageret), og disse vurderes nå å ha noe redusert sannsynlighet. Det foreligger for tiden ingen områder eller resultatmål for Langskip / fullskala CO₂-håndtering som er utsatt for høy risiko, og som skal inkluderes i den årlige risikorapporteringen.

I forbindelse med oppdragsbrevet til Gassnova for 2021 vil det etableres en ny risikooversikt for oppdraget knyttet til Langskip, med utgangspunkt i de oppgaver og den rolle Gassnova skal utføre i en eventuell realiseringsfase av prosjektet.

CLIMIT

Siden slutten av 2019 har CLIMIT fulgt opp en risiko knyttet til CLIMITs begrensede mulighet for å støtte nødvendig modning av prosjekter som kan gi ytterligere CO₂-volum til fullskala verdikjede. Begrensningene er tilknyttet både rammene som er gitt av ESA, og CLIMIT-Demos budsjett. Det har vært uklart hvilke andre mulige tilskuddsordninger staten har sett for seg brukt i utvikling av nye CCS-prosjekter mot et kommersielt nivå. I løpet av året har det skjedd flere ting som har påvirket denne risikoen; noe av det viktigste har vært igangsettelsen av de europeiske tilskuddsordningene IF (Innovation Fund) og CEF (Connecting Europe Facility), samt at Enova har fått rollen som norsk

kontaktpunkt mot IF. I tillegg viser staten i Stortingsmelding 33 (2019-2020) om Langskip en tydeligere forventning om hvordan de neste norske fangstanleggene skal finansieres.

I 2020 støtter CLIMIT tolv idé- og mulighetsstudier knyttet til sluttbrukerprosjekter med 30 mill. kroner av prosjektenes totalbudsjett på ca. 80 mill. kroner. Prosjektene har 50 partnere fordelt mellom ulike bransjer som smelteverk, avfallshåndtering, oljeproduksjon og petrokjemivirksomhet i Norge og Sverige. CLIMIT er i kontinuerlig dialog med flere virksomheter som er i oppstartsfasen for vurdering av CCS-teknologi ved sine anlegg, og forventer ytterligere vekst i dette søkersegmentet fremover.

Gassnova inkludert CLIMIT er i dialog med Enova for å styrke samarbeidet om CCS-prosjekter som nærmer seg kommersiell fase.

TCM

En ny driftsavtale for TCM ble signert i juli 2020 og løper fra august 2020 til utløpet av 2023. I oppdragsbrevet for TCM for 2020, ber OED om at Gassnova skal:

3. redusere statens kostnader på TCM gjennom effektivisering av driften, annen finansiering, blant annet gjennom større bidrag fra aktører som bruker testanlegget, samt intensivere arbeidet med å få på plass nye eiere

Driftskostnadene for TCM er betydelig redusert i 2020 i forhold til tidligere år, og foreløpig budsjetttramme for 2021 viser en ytterligere nedgang. Det er også en positiv trend når det gjelder antall betalte oppdrag utenom testing. Nedgangen i driftskostnader skyldes både effektivisering i organisasjonen og fleksibiliteten i den nye operatøravtalen. Den nye partnerskapsavtalen (PA) peker også på at arbeidet med å få inn flere eiere skal intensiveres. Dette har foreløpig vist seg å være krevende.

Med bakgrunn i den generelle betalingsviljen i CCS-markedet vurderes likevel risikoen for å ikke oppnå tilstrekkelig nedgang i statens kostnader som høy.

5 VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER

Gassnovas innsats for å fremme utvikling og utbredelse av CCS-teknologi har i 2020 kommet til et veiskille med Stortingsmelding 33, og beslutningen i Stortinget 14. desember om å gi støtte til realisering av Langskip. Meldingen baserte seg på et omfattende underlag som har vært utviklet over mange år av de involverte industriaktører, Gassnova, med flere. I desember 2020 tok Stortinget beslutningen som vil lede til den første CO₂-håndteringskjeden i Europa fra landbasert industri. Dette innebærer at en vesentlig del av Gassnovas virksomhet fra opprettelsen i 2007 til i dag endres. Med denne bakgrunnen har Gassnova i 2020 videreført arbeidet med en ny strategi for foretaket, der også organiseringen av foretaket er et viktig tema.

Pandemien har skapt økt usikkerhet internasjonalt

Stortingets historiske vedtak kommer i et år hvor en pandemi har sendt sosiale og økonomiske sjokkbølger internasjonalt. For å motarbeide økonomisk stagnasjon, har myndighetene i store økonomier vedtatt omfattende krisepakker. I Europa, og i økende grad også i andre land, er pakkene innrettet for å skape ny aktivitet i tråd med ny klimavennlig politikk som var på trappene allerede før pandemien, og som understøtter Parisavtalen av 2015 og IPCCs 1,5 graders rapport av 2018. Hvor lenge pandemien vil vedvare, hvordan krisepakkene vil virke, og evnen og viljen til industrien til å respondere på utfordringene, vil ha stor innvirkning også på utviklingen av CCS. Det norske CCS-prosjektet kan derfor potensielt få stor betydning for Europa fremover.

EU tydeligere på energi- og industripolitikken fremover

Alt før pandemien, og under Ursula von der Leyens lederskap, har EUs styrket sine ambisjoner med hensyn til oppfyllelse av Paris-avtalens mål om «ned mot 1,5 graders temperaturøkning». Ved utgangen av 2020 er EU nær ved å vedta å styrke klimamålet for 2030 fra 40 prosent klimagassreduksjon sammenliknet med 1990 til minst 55 prosent, samt klimanøytralitet innen 2050. Klimanøytralitet betyr i prinsippet at ethvert utslipp av klimagasser må kompenseres med ditto mengde CO₂ lagret – enten ved hjelp av CCS eller ved andre løsninger som bidrar til opptak av CO₂ som tilvekst av skog. Dette medfører en tydeligere rolle for løsninger som bidrar til fjerning av CO₂, og innebærer at CCS vil få økt relevans når EU skal innfri sine klimamål i 2050.

Sammen med endringer som pandemien har forårsaket, har 2020 medført et langt tydeligere klimafokus hos industri med høyt klimafotavtrykk, og spesielt for selskaper med høy aktivitet innen produksjon av olje og gass. I neste omgang kan vi stå overfor et industrielt skifte, både i Europa og globalt. At alle store europeiske oljeselskaper nå definerer seg som energiselskaper og har satt seg mål om klimanøytralitet innen 2050, må forstås i denne kontekst.

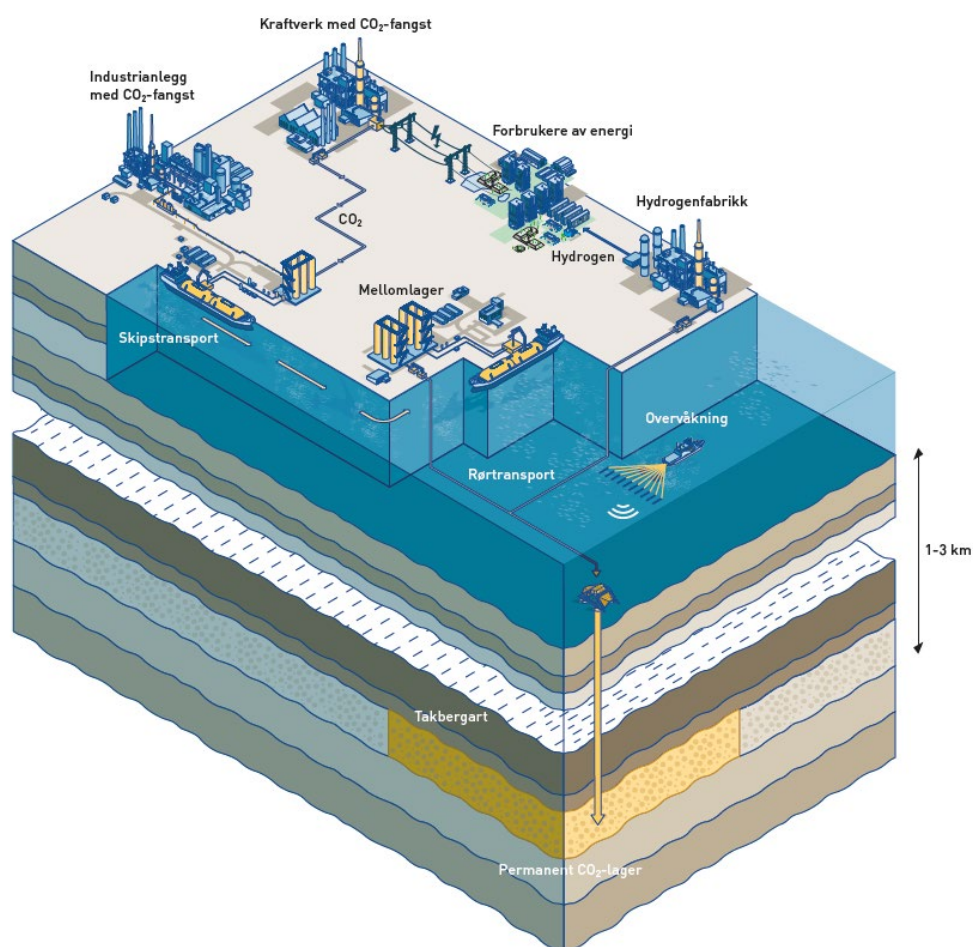
I løpet året har kommisjonen konkretisert ambisjonene i en strategi for integrasjon av EUs energisystem, hvor elektrifisering og hydrogen er bærende elementer. Kommisjonen har også tydelig adressert behovet for CCS i strategier og virkemidler som er etablert den siste tiden. Hvor, hvem, når og hvordan CCS vil tas i bruk, er imidlertid ikke like klart. For selskaper med betydelig eksponering innen produksjon av olje- og gass, vil CCS bli av avgjørende strategisk betydning. Mulighetsrommet er stort. For eksempel kan disse tilby seg som samarbeidsparter og lagringsoperatør for selskaper

som vil ta i bruk CCS, tilby sine kunder hydrogen konvertert fra naturgass og i kombinasjon med CCS – såkalt 'blått' hydrogen, eller på annen måte bidra til at CCS blir tatt i bruk.

Langskip med de involverte private aktørene kan endre dynamikken for CCS i Europa

Den norske Langskip-satsingen, med støtte til Norcem og Northern Lights, og betinget støtte til Fortum Oslo Varme – kan få stor betydning når EUs klimaambisjoner skal realiseres. Støtteavtalen som staten har inngått med Northern Lights om en felles infrastruktur for transport og lagring av CO₂, er formet slik at den gir insentiver til Northern Lights for tilleggsvolumer til lageret utover Norcems og eventuelt Fortums CO₂. Dette skaper insentiver for Northern Lights til å søke etter nye aktører som trenger et CO₂-lager. Støtteavtalen motvirker dermed en vesentlig barriere for utbredelse av CCS i Europa; et manglende marked for lagring av CO₂.

Om Langskip-satsingen skal bli vellykket, avhenger av at CCS utvikles også i EU. Northern Lights-aktørene, sammen med andre europeiske selskaper, sitter med betydelig kompetanse og ressurser som er viktige for at CCS skal tas i bruk. I løpet av 2020 har premissene for at nevnte selskaper skal lykkes, og deres villighet til å satse blitt tydeliggjort. At CCS faktisk blir tatt i bruk i årene som kommer er likevel ikke selvsagt. Skal det skje må også EUs medlemsland ha økonomisk evne og politisk vilje til å etablere nødvendige reguleringer og støtteordninger for industriell avkarbonisering. Videre må fossil energi i kombinasjon med CCS vise seg konkurransedyktig i markedet, og CCS-teknologien må levere på forventningene. Om alt dette klaffer, kan mulighetsrommet for CCS rundt Nordsjø-bassenget bli stort.

CO₂-fangst fra ulike industrianlegg og kraftproduksjon, transport i rør og med skip og deretter geologisk lagring.

Teknologiutvikling og -verifikasjon fortsatt viktig

Teknologi for fangst og lagring av CO₂ har vært i bruk over lang tid, og regnes å være moden for bred anvendelse. Selv med den grundige planlegging som har vært utført ved det norske Langskip-prosjektet, vil det i et så stort prosjekt likevel oppstå mange læringspunkter. Det gir grunnlag for nye teknologiforbedringer og kunnskap som skal deles. Samlet vil dette bidra til ytterligere reduksjon av kostnader og risiko for nye CCS-prosjekter. I denne sammenheng skal Gassnova via både TCM og CLIMIT-programmet, bidra til å skape merverdier av Langskip.

I tillegg kan det de neste årene bli tatt i bruk CCS-teknologi for bredere anvendelser. CCS-prosjekter som står klare for å bli realisert i Europa representerer ulike bransjer og benytter andre teknologier enn det norske prosjektet. Gjennom CLIMIT-programmet har også Gassnova støttet modning av mulige nye CCS-prosjekter ved norske industriklynger. Slik naturlig variasjon av løsninger vil bidra til å øke tilfang av læringspunkter og kan omsettes til å gjøre CCS mer relevant og konkurransedyktig over tid. I tillegg vil økt bruk av CCS også fremskynde utvikling av nye og lovende teknologier enn de som er i bruk i dag.

Gassnova i 2021 og deretter

Året 2020 avslutter en epoke for Gassnova. Rollen Gassnova har hatt siden opprettelsen i 2007, som prosessdriver for å få frem en første fullskala CCS-kjede i Norge, vil endres. Fra 2021 skal Gassnova fylle roller som oppfølger av Langskip og tilrettelegger for at Langskip blir vellykket for de industrielle aktørene som er involvert og for Europa. En viktig suksessfaktor for Langskip er at kapasiteten i den vedtatte CO₂-infrastrukturen blir utnyttet fullt ut.

For å lykkes med Langskip må prosjektet også gjennomføres innen rammen for kostander og tid som er gitt av regjeringen. Vi skal ha en sentral rolle i dette arbeidet. I 2020 har Gassnova derfor gjennomført en omfattende strategiprosess. Formålet er å sikre at statens interesser til enhver tid følges opp, at foretaket forblir relevant for staten og de muligheter og utfordringer vi i fellesskap står overfor med Langskip. I samarbeidet med OED har utviklingen av nye mål for Gassnova vært sentralt. Dette reflekteres i foretakets oppdragsbrev for 2021.

I kjølvannet av strategiarbeidet er ny organisering av foretaket også et viktig tema. Vi skal nå skape enda sterkere synergier internt. Vi representerer en betydelig kompetansevirksomhet – samhandlingen mellom avdelinger skal derfor styrkes, slik at medarbeiderne våre får brukt sin kompetanse på aller beste måte.

Gassnovas hovedmål er å bidra til teknologiutvikling for å redusere kostnader og risiko for å ta CCS i bruk. Dette skal skje ved at Gassnova blir en attraktiv samarbeidspart for aktører som kan ha nytte av den kunnskap og nettverk som foretaket besitter, følge med på utviklingen av CCS, kartlegge barrierer, kunnskapshull og forbedringsområder for teknologien og legge til rette for at ny kunnskap og løsninger rundt CCS ser dagens lys. I dette bildet vil forvaltning av statens eierskap i TCM og CLIMIT-ordningen være viktige virkemidler i Gassnova-porteføljene. Gassnova vil også samarbeide tett med øvrig virkemiddelapparat i Norge for en effektiv omstilling av norsk industri når CCS er et relevant tiltak.

6 ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP

6.1 STYRETS ÅRSBERETNING GASSNOVA

Virksomheten

Gassnova SF er et statsforetak eid av Olje- og energidepartementet (OED). Gassnova ble opprettet i 2007, og er lokalisert i Porsgrunn. Gassnova er en virksomhet med sektorpolitiske målsettinger, og skal forvalte statens interesser knyttet til fangst, transport og lagring av CO₂. Gassnova har ikke erverv som formål. Rammebetingelsene for Gassnovas virksomhet er fastlagt av Olje- og energidepartementet, gjennom vedtekter og årlige oppdragsbrev med angivelse av økonomiske rammer, mål, styringsparametere og rapporteringskrav.

Gassnovas arbeid understøtter regjeringens strategi for CO₂-håndtering, og skal fremme teknologiutvikling og kompetanseoppbygging for kostnadseffektive og framtidsrettede løsninger for fangst, transport og lagring av CO₂.

Regjeringen har en ambisjon om å realisere en kostnadseffektiv løsning for fullskala CO₂-håndteringsanlegg i Norge, gitt at dette gir teknologiutvikling i et internasjonalt perspektiv. Stortinget vedtok i desember 2020 å gi støtte til realisering av et fullskalaprojekt i Norge. Gassnova har i 2020 hatt ansvaret for å følge opp arbeidet hos Norcem, Fortum Oslo Varme (FOV) og Northern Lights (partnerskapet med Equinor, Total og Shell) med å planlegge fullskala fangst, transport og lagring av CO₂. Gassnova har også håndtert grensesnittet mellom aktørene samt koordinert arbeidet med å realisere gevinster for å maksimere nytten av fullskala prosjektet blant annet gjennom å tilrettelegge for kunnskapsdeling og teknologisamarbeid.

Gassnova ivaretar statens interesser i teknologisenteret på Mongstad (TCM), som er en viktig arena for utvikling og testing av teknologi for CO₂-fangst. Staten ved Gassnova overtok eierskapet til anlegget i 2017 og det ble opprettet et eget driftsselskap. Gassnova stiftet 24. mai 2017 datterselskapet TCM Assets AS, hvor Gassnova er 100% eier. Gassnova SF (morselskap) og TCM Assets AS (datterselskap) utgjør konsernet Gassnova. TCM Assets AS har ingen ansatte, og har som formål å eie og leie ut CO₂-fangstanlegg på Mongstad.

CLIMIT-programmet omfatter Norges forskningsråds støtteordning for forskning og utvikling (FoU-delen) og Gassnova SFs støtte til utvikling og demonstrasjon (Demo-delen). Gassnova har koordineringsansvar for og leder sekretariatsfunksjonen som ivaretas i fellesskap med Norges forskningsråd. Gassnova skal gjennom CLIMIT-programmet gi økonomisk støtte til utvikling og demonstrasjon av teknologier for CO₂-håndtering som bidrar til utvikling av kunnskap, kompetanse, teknologi og løsninger som kan gi viktige bidrag til kostnadsreduksjoner og bred internasjonal utbredelse av CO₂-håndtering.

Det er forventning om at Gassnova søker å oppnå synergieffekter mellom foretakets ulike oppgaver knyttet til CLIMIT-programmet, Teknologisenteret på Mongstad (TCM) og arbeidet med realisering av et fullskalaprojekt for CO₂-håndtering i Norge.

Styrets arbeid

Gassnovas styre har i 2020 vært sammensatt som følger:

- Morten Ruud, leder

- Marianne Holmen, nestleder
- Trond Moengen
- Kjell Olav Kristiansen
- Cathrine Brekke
- Ståle Aakenes, ansattvalgt representant
- Camilla Bergsli, ansattvalgt observatør

Styrets arbeid i 2020 har i stor grad vært knyttet til Gassnovas oppdrag vedrørende planlegging av fullskala CO₂-håndtering i Norge. Styret har blitt orientert om status i industriaktørenes arbeid, aktiviteter knyttet til gevinstrealisering samt status vedrørende fremdrift, kostnader og risiko i alle ordinære styremøter i 2020. Styreleder har i tillegg deltatt sammen med administrerende direktør i Gassnova og representanter fra OED i en felles styringsgruppe som har ansvaret for å fatte de overordnede beslutningene i prosjektet.

I henhold til oppdragsbrev og mandat for dette arbeidet har Gassnova fulgt opp industriaktørenes aktiviteter og leveranser, håndtert og samordnet grensesnitt mellom aktørene, samt koordinert gevinstrealiseringsarbeidet. Gassnova har også fulgt opp aktørene i interimfasen (perioden mellom avslutning av forprosjekteringsfasen og tidspunkt for behandling i Stortinget) og levert underlag til beslutningsgrunnlaget som OED har utarbeidet til Stortinget. Styret behandlet våren 2020 foretakets vurderinger vedrørende realisering av fullskala CO₂-håndtering til Olje- og energidepartementet. Vurderingen ble gjort basert på den betydelige CCS-kompetansen som foretaket har opparbeidet over mange år, aktørenes forprosjekteringsarbeid, Gassnovas tekniske evaluering og rangering av fangstprosjektene samt vurdering av kvaliteten på deres kostnadsestimer, gevinstrealiseringsarbeidet og den oppdaterte samfunnsøkonomiske analysen som ble utarbeidet i samarbeid med DnV GL. Gassnova anser at staten kan oppnå en demonstrasjon av CO₂-håndtering gjennom realisering av en CCS-kjede med Norcem og/eller FOVs prosjekter. Begge fangstprosjektene er utredet til et nivå som er tilstrekkelig for å gå inn i en realiseringsfase for industrielle prosjekter. Gassnova rangerte Norcem sitt prosjekt som nummer en og FOV som nummer to. Etter Gassnovas vurdering er også transport- og lagerprosjektet til Northern Lights komplett, av høy kvalitet og utredet til et riktig nivå for realisering. Styret har i denne sammenheng vektlagt særlig Northern Lights arbeid med å dokumentere at Aurora-området er et godt egnet lagringssted for CO₂. Dette er blant annet gjort ved å bore en kombinert verifikasjons- og injeksjonsbrønn, samt at det er utviklet en god plan for å overvåke lageret. Totalt sett vurderes aktivitetene å ha redusert den tekniske risikoen i transport- og lagringsprosjektet til et akseptabelt nivå. Styret har også vært opptatt av industriaktørenes arbeid med å identifisere etterfølgende prosjekter og dele erfaring og kunnskap med relevante aktører, særlig internasjonalt. Etter Gassnovas vurdering er det lagt godt til rette for at det kan komme etterfølgende prosjekter som ønsker å ta transport- og lagringsinfrastrukturen i bruk.

Stortinget vedtok 14. desember 2020 å gi støtte til fangst av CO₂ fra Norcem sitt anlegg i Brevik og fra Fortum Oslo Varmes avfallshåndteringsanlegg i Oslo, dersom prosjektet skaffer tilstrekkelig egenfinansiering og finansiering fra EU eller andre kilder. Det ble også besluttet å gi støtte til Northern Lights sitt transport- og lagringsprosjekt. Prosjektet har fått navnet Langskip. Dette innebærer at arbeidet med å realisere en kjede med fangst, transport og lagring av CO₂ påbegynnes tidlig i 2021. Styret har i 2020 også vært tett på forberedelsene til denne realiseringsfasen, med fokus

på de roller og oppgaver Olje- og energidepartementet ønsker at Gassnova skal utføre på vegne av staten i oppfølgingen av industriaktørens prosjekter i bygge- og driftsfasen. Styret har i denne sammenheng blant annet vektlagt en hensiktsmessig overordnet organisering og samhandling med OED, samt styrets rolle i å påse at foretaket har tilstrekkelig og nødvendig kompetanse, systemer og ressurser.

Beslutningen om å realisere Langskip prosjektet utgjør en betydelig milepæl for regjeringens industri- og klimapolitikk, og får derigjennom også stor betydning for Gassnovas rolle og oppgaver fremover. Gassnova startet høsten 2018 et strategiprojekt og styret har i 2020 hatt et betydelig engasjement i dette strategiarbeidet og dialogen med OED vedrørende utforming av retning og hovedmål for foretakets arbeid. Det vil i årene fremover være en overordnet målsetting å støtte opp om og sørge for at Langskip lykkes. Styret har i denne sammenheng vært opptatt av at det arbeides for å få til et godt samspill mellom Gassnova og det øvrige virkemiddelapparatet både når det gjelder kompetanse og finansiell kapasitet, samt utnyttelse av synergier mellom Gassnovas hovedoppgaver. Arbeidet med realisering av gevinster knyttet til Langskip, og særlig deling av kunnskap og erfaring med relevante aktører involvert i nye, etterfølgende CCS prosjekter står her sentralt.

Styret har også fulgt arbeidet med å etablere av ny driftsavtale for TCM etter august 2020. Avtalen som ble signert i 2020 innebærer drift av TCM ut 2023, med en økning i eierandel for de tre industrielle eierne. Styret har i sin oppfølging av aktiviteten på TCM vært opptatt av interessen fra eksterne aktører til å benytte testfasilitetene ved TCM, en fortsatt positiv utvikling i kostnadsbildet for TCM, samt utvalget av interessenter og målgruppen for arbeidet med rekruttering av nye partnere.

Resultater fra aktiviteter gjennomført under CLIMIT programmet har vært et viktig bidrag til at fullskala demonstrasjonsprosjektet nå kan gjennomføres. Styret har vært opptatt av å tilrettelegge for gevinstrealisering og et godt samspill mellom CLIMIT ordningen og arbeidet med fullskala CO₂-håndtering også fremover.

Det har vært avholdt 8 ordinære styremøter, samt 2 ekstraordinære styremøter i beretningsåret. Styret har også avholdt to interne arbeidsmøter og et arbeidsmøte med representanter fra Olje- og energidepartementet i forbindelse med utforming av fremtidig strategi for foretaket.

Helse, miljø, sikkerhet og kvalitet

Det er ikke registrert skader eller ulykker i direkte tilknytning til Gassnovas aktiviteter i 2020, og ingen alvorlige HMS hendelser eller brudd på utslippstillatelsen ved TCM i 2020. Helse, miljø og sikkerhet er en integrert del av arbeidsprosessene i Gassnovas kvalitetsledelsessystem. Kvalitetsledelsessystemet inkluderer blant annet rapportering og oppfølging av hendelser og avvik. Dette arbeidet er viktig for å oppnå kontinuerlig forbedring innen HMS&K området. Avvikssystemet er oppgradert med en egen veiledning for ansatte i bruk av systemet og fungerer godt. Et aktivt avvikssystem og gjennomgang av rapporterte avvik er en forutsetning for kontinuerlig læring og forbedring i selskapet. Det er registrert 11 avvik for 2020. Dette er en betydelig økning i forhold til 2019, og rett under årets målsetting på 12 avvik.

Foretakets drift har i 2020 vært betydelig preget av Covid-19 situasjonen. Samtlige ansatte har arbeidet fra hjemmekontor i perioden mars til juni og i november/desember. Det er utarbeidet egne rutiner for smittevern i tråd med myndighetenes anbefalinger.

Foretaket har over flere år hatt et mål om et totalt sykefravær på under 3,5 prosent. Det jobbes aktivt med å redusere sykefravær, blant annet gjennom utarbeidelse av oppfølgingsplaner for sykemeldte og tilrettelegging av oppgaver og arbeidsforhold. Totalt sykefravær i foretaket i 2020 var på 122 dager, som utgjør 1,3 %, mot 3,2 % i 2019.

Risikostyringssystemet skal være et nyttig verktøy for Gassnovas styre og ledelse for å bidra til best mulig måloppnåelse innenfor de budsjetttrammer som er stilt til disposisjon for foretaket, og i størst mulig grad relateres til mål- og resultatkrav som beskrevet i oppdragsbrevet fra OED. Styret har også i 2020 hatt god dialog med foretakets ledelse om foretakets totale risikobilde.

Det har vært økt fokus på arbeidet med IKT-sikkerhet i 2020, og det er i denne forbindelse blant annet gjennomført flere phishing kampanjer i samarbeid med eksternt firma, for å avdekke svakheter og risiko knyttet til systemer og atferd som utgangspunkt for eventuelle videre forbedringstiltak. Dette er en aktivitet som er besluttet gjennomført årlig som et ledd i kontinuerlig forbedring i Gassnova.

Ytre Miljø

Gassnova hadde ingen egne direkte utslipp i 2020 som har bidratt til forurensning av det ytre miljø. Foretakets retningslinjer for tjenestereiser legger vekt på hvordan de ansatte gjennom sin reisevirksomhet kan påvirke eget CO₂-fotavtrykk. Retningslinjene vektlegger følgende elementer:

- Generell reduksjon av tjenestereiser
- Bruk av alternative framkomstmidler
- Økt samkjøring
- Økt bruk av skype- og telefonmøter

Covid-19 situasjonen har medført en betydelig reduksjon av foretakets reisevirksomhet i 2020.

Likestilling og mangfold

Gassnova legger vekt på likestilling mellom kjønnene og likebehandling av alle medarbeidere. Ved rekruttering til foretaket synliggjøres ønsket om god kjønnsbalanse, aldersspredning og mangfold og kvinner og personer med minoritetsbakgrunn oppfordres til å søke. Gassnovas nye lokaler i Powerhouse har god fysisk tilgjengelighet, og muliggjør individuell tilrettelegging av arbeidsplassen for ansatte ved behov.

Styret anser fordelingen av menn og kvinner i Gassnova som tilfredsstillende. Ved utgangen av 2020 var det 14 kvinner av totalt 40 ansatte i foretaket, med en kvinneandel i ledergruppen på 71 %. Kvinneandelen i styret i 2020 var 43 % inkludert observatør (33 % eksklusiv observatør), og på samme nivå som året før.

Organisasjon og arbeidsmiljø

Gassnova hadde 40 ansatte ved utgangen av 2020. Gassnovas måloppnåelse og bidrag til verdiskapning for samfunnet er avhengig av er den enkelte medarbeiders kompetanse og hvordan foretaket får utnyttet denne gjennom et godt samspill internt og med eksterne samarbeidspartnere. Styret er opptatt av at Gassnova skal ha et godt og stimulerende fysisk og psykisk arbeidsmiljø, hvor den enkeltes arbeidsoppgaver og ansvar tilrettelegger for faglig kompetanseutvikling og mulighet for erfaringsutveksling og samarbeid om foretakets oppdrag. Gassnova flyttet høsten 2020 til nye

lokaliteter i Powerhouse, hvor det er lagt stor vekt på fleksibel fysisk utforming som tilrettelegger for god samhandling mellom medarbeidere og avdelinger.

Styret stiller krav til foretakets ledelse med hensyn til arbeidet med helse, miljø og sikkerhet, arbeidsmiljø og kompetanseutvikling. Samarbeid med arbeidsmiljøutvalg (AMU), verneombud og de tillitsvalgte danner et viktig fundament for et godt arbeidsmiljø, og den enkelte medarbeiders kompetanse og utvikling følges opp gjennom foretakets system for medarbeiderutvikling. Arbeidsmiljøutvalget i Gassnova har avholdt 4 møter i 2020. Referat fra møtene er tilgjengeliggjort for de ansatte. Foretaket gjennomfører årlige medarbeiderundersøkelser som danner et viktig grunnlag for det videre arbeidet med utvikling av organisasjonen og arbeidsmiljøet. Arbeidsmiljøet i Gassnova er godt. I forbindelse med blant annet strategiarbeidet er det i 2020 påbegynt et arbeid med utvikling og justering av organisasjonen for å imøtekomme endring i rolle og oppgaver etter beslutningen om Langskip. Det er en målsetting å skape enda sterkere synergier og samhandling internt, slik at Gassnovas medarbeidere får benyttet og utviklet sin kompetanse på best mulig måte.

Lønnspolitikk og lønn til ledende ansatte

Styret anser de ansatte som foretakets viktigste ressurs og er opptatt av at foretaket tilbyr konkurransedyktige vilkår slik at foretaket tiltrekker seg og beholder dyktige medarbeidere. Retningslinjene for lederlønnfastsettelsen er i tråd med «Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel» av 13. februar 2015, fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet, og i tråd med eierskapslendingen vedtatt av Stortinget i 2019 (Mld St. 8 (2019-2020)). Fastlønnen er hovedelementet i ledernes lønn. Fastlønnen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende sammenliknet med tilsvarende selskaper. Styret skal bidra til moderasjon i godtgjørelsen til ledende ansatte.

Samfunnsansvar

Gassnova skal utøve sin virksomhet på en etisk forsvarlig, bærekraftig og ansvarlig måte, i tråd med gjeldende lover og regler og god praksis. Foretaket har særlig fokus på forebyggende tiltak rettet mot anti-korrupsjon og habilitetsspørsmål, både gjennom holdningsskapende arbeid og mer åpenhet. Foretakets krav og forventninger er tydeliggjort i retningslinjer for foretakets arbeid med samfunnsansvar, samt retningslinjer og prinsipper for etikk, habilitet og varsling. Retningslinjene er åpent tilgjengelige via foretakets internettside. Gassnova har siden 2019 tatt i bruk «Etiske forutsetninger» som et krav til leverandører som gjennom sine leveranser bidrar til å at foretakets HMS- og samfunnsansvar blir ivaretatt. I tillegg har alle ansatte i 2020 fullført en nettbasert opplæring i antikorrupsjonsarbeid.

Årsresultat

Gassnova SF (Morselskap) ble etablert med en innskuddskapital på 10 MNOK. Gassnovas SFs drift finansieres over statsbudsjettet. Foretaket har ikke erverv som formål. Gassnova SF fakturerer Olje- og energidepartementet for tjenester foretaket utfører for departementet, i tråd med avtalt budsjett. I tillegg har foretaket inntekter relatert til salg av tjenester til TCM DA. Foretakets kostnader består hovedsakelig av lønn, innleie av personell og kjøp av eksterne tjenester, reisekostnader, husleie og øvrig kontorhold.

Foretaket skal over tid gå resultatmessig i balanse. Det er derfor ikke fastsatt utbyttepolitikk for Gassnova SF ut over at årsoverskudd fra foretaket kan utbetales til staten som utbytte i samsvar med

statsforetakslovens regler. Foretaksmøtet godkjenner anvendelse av årsoverskudd eller dekning av årsunderskudd.

TCM Assets AS (Datterselskap) har en innskuddskapital på 2 MNOK. Selskapet eier og leier ut anlegg for testing av CO₂-fangst

Året 2020 ga et underskudd på 11 337 372 NOK for konsernet samlet. 2017 var det første året med konsernregnskap. For Gassnova SF ga året 2020 et overskudd på 3 935 581 NOK mot et overskudd på 9 633 714 NOK i 2019.

Konsernets bankbeholdning er ved utgangen av året 139 018 024 NOK og den likviditetsmessige stillingen ansees som god.

Konsernets bankinnskudd, kundefordringer og kortsiktige gjeld er direkte knyttet til virksomhetens daglige drift. Risikoen knyttet til at debitorer ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser anses å være lav. Det benyttes ikke finansielle derivater og virksomheten er i begrenset grad eksponert for valutarisiko.

Regnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift, og styret bekrefter at forutsetningen om fortsatt drift er til stede.

Oslo 1. mars 2021

Morten Ruud Styrets leder	Kjell Olav Kristiansen Styremedlem	Roy Vardheim Administrerende direktør
Marianne Holmen Nestleder	Trond Moengen Styremedlem	
Cathrine Brekke Styremedlem	Ståle Aakenes Ansattvalgt styremedlem	

6.2 ÅRSREGNSKAP GASSNOVA

GASSNOVA SF - KONSERN

Morselskap			Konsern		
2020	2019		2020	2019	
		RESULTAT 01.01. - 31.12.			
		Note			
354 249 575	454 368 171	2,13	368 635 477	474 757 705	Inntekt
9 181 436	10 904 511	2,13	29 419 116	35 017 751	Annen driftsinntekt
0	0	2, 6, 13	-	134 000 000	Annen inntekt
363 431 011	465 272 682		398 054 593	643 775 456	Sum driftsinntekt
67 973 808	65 545 566	3,11,17	67 973 808	65 545 566	Lønnskostnad
397 288	45 563	5	30 164 478	23 058 570	Avskrivning driftsmidler
292 897 221	394 190 224	3,4,5,11	317 416 017	422 533 033	Annen driftskostnad
361 268 317	459 781 353		415 554 303	511 137 168	Sum driftskostnad
2 162 695	5 491 329		(17 499 710)	132 638 288	DRIFTSRESULTAT
1 794 697	4 204 105	7	1 884 264	4 339 604	Finansinntekter
(21 811)	(61 721)	7	(27 950)	(61 721)	Finanskostnader
1 772 886	4 142 385		1 856 314	4 277 884	Netto finans
3 935 581	9 633 714		(15 643 396)	136 916 172	RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD
0	0	16	4 306 024	(22 389 880)	Skattekostnad
3 935 581	9 633 714	10	(11 337 372)	114 526 292	ÅRSRESULTAT
					OVERFØRING
3 935 581	9 633 714	10	(11 337 372)	114 526 292	Til annen egenkapital
3 935 581	9 633 714		(11 337 372)	114 526 292	Sum overføring

GASSNOVA SF - KONSERN

Morselskap			Konsern	
2020	2019	BALANSE 31.12.	2020	2019
		Note		
0	0	5 Bygninger	4 033 646	5 159 314
0	0	5 Anlegg	107 840 596	115 508 570
<u>3 161 617</u>	<u>603 257</u>	5 Driftsløsøre, inventar og kontormaskiner	<u>3 161 617</u>	<u>622 702</u>
3 161 617	603 257	Sum varige driftsmidler	115 035 859	121 290 586
1	1	14 Aksjer i datterselskap	-	-
<u>0</u>	<u>0</u>	6, 13, 15 Refusjonsrett	-	<u>134 000 000</u>
1	1	Sum finansielle eiendeler	-	134 000 000
3 161 618	603 258	SUM ANLEGGSMIDLER	115 035 859	255 290 586
700 225	1 905 638	13 Kundefordringer	2 397 881	1 905 638
<u>232 595</u>	<u>240 657</u>	8 Andre fordringer	<u>2 825 509</u>	<u>2 446 974</u>
932 820	2 146 295	Sum fordringer	5 223 390	4 352 612
<u>129 474 979</u>	<u>249 527 501</u>	9 Bankinnskudd	<u>139 018 024</u>	<u>256 830 547</u>
130 407 798	251 673 795	SUM OMLØPSMIDLER	144 241 413	261 183 158
133 569 417	252 277 054	SUM EIENDELER	259 277 272	516 473 745

GASSNOVA SF - KONERN

Morselskap			Konsern		
2020	2019		2020	2019	
		BALANSE 31.12.			
		Note			
10 000 000	10 000 000	10	10 000 000	10 000 000	Innskuddskapital
10 000 000	10 000 000		10 000 000	10 000 000	Sum innskutt egenkapital
31 671 827	44 207 573	10	97 781 176	125 589 875	Annen egenkapital
31 671 827	44 207 573	10, 18	97 781 176	125 589 875	Sum opptjent egenkapital
41 671 827	54 207 573		107 781 176	135 589 875	SUM EGENKAPITAL
53 985 773	35 941 162	11	53 985 773	35 941 162	Pensjonsforpliktelser
0	0	16	17 243 790	21 549 814	Utsatt skatt
0	0	15	0	134 000 000	Fjerningsforpliktelse
53 985 773	35 941 162		71 229 563	191 490 976	Sum avsetninger og forpliktelser
0	0	13	27 325 039	0	Øvrig langsiktig gjeld
0	0		27 325 039	0	Sum annen langsiktig gjeld
53 985 773	35 941 162		98 554 602	191 490 976	Sum langsiktig gjeld
11 211 074	23 588 994	13	12 578 233	23 647 885	Leverandørgjeld
0	0	16	0	840 066	Betalbar skatt
5 341 924	7 314 268	9	5 341 924	7 314 268	Skyldige offentlige avgifter
21 358 818	131 225 057	12	35 021 337	157 590 674	Annen kortsiktig gjeld
37 911 817	162 128 319		52 941 494	189 392 893	Sum kortsiktig gjeld
91 897 590	198 069 481		151 496 096	380 883 870	SUM GJELD
133 569 417	252 277 054		259 277 272	516 473 745	SUM EGENKAPITAL OG GJELD

I styret for GASSNOVA SF
Porsgrunn, den 31.12.2020/01.03.2021

 Morten Ruud
Ruud, Morten
Styrets leder
SIGNERT: 01.03.2021

 Marianne Holmen
Holmen, Marianne
Nestleder
SIGNERT: 02.03.2021

 Kjell Olav Kristiansen
Kristiansen, Kjell-Olav
Styremedlem
SIGNERT: 02.03.2021

 Trond Moengen
Moengen, Trond
Styremedlem
SIGNERT: 02.03.2021

 Cathrine Brække
Brække, Cathrine
Styremedlem
SIGNERT: 02.03.2021

 Ståle Aakenes
Aakenes, Ståle
Styremedlem
SIGNERT: 02.03.2021

 Roy Vardheim
Vardheim, Roy
Administrerende direktør
SIGNERT: 02.03.2021

GASSNOVA SF - KONSERN

Morselskap		KONSERN	
2020	2019	2020	2019
KONTANTSTRØMSANALYSE			
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter			
3 935 581	9 633 714	-15 643 396	136 916 172
-122 800	0	-122 800	
0	0	-840 066	0
397 288	45 563	30 164 478	23 058 570
1 205 413	1 502 167	-492 243	3 927 391
-12 377 920	6 005 964	-11 069 652	4 122 579
1 573 284	-3 514 679	1 573 284	-3 514 679
-111 830 520	40 928 313	-124 920 216	49 807 941
0	0	0	-134 000 000
-117 219 674	54 601 041	-121 350 611	80 317 973
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter			
122 800	0	122 800	0
-2 935 648	-447 501	-23 909 751	-24 145 501
-2 832 848	-447 501	-23 786 951	-24 145 501
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter			
0	0	27 325 039	0
0	0	27 325 039	0
-120 052 522	54 153 540	-117 812 523	56 172 472
249 527 501	195 373 961	256 830 547	200 638 074
129 474 979	249 527 501	139 018 024	256 830 547

Noter til regnskapet per 31.12.2020

Note 1 - Regnskapsprinsipper

Gassnova SF ble stiftet av Den norske stat ved Olje- og energidepartementet, 3. juli 2007. Foretakets formål er å forvalte statens interesser knyttet til CO₂-håndtering (teknologutvikling, fangst, transport, injeksjon, lagring av CO₂) og å gjennomføre de prosjekter som foretaksrådet bestemmer. Det er en målsetting at foretakets arbeid skal resultere i kostnadsreduksjoner knyttet til CO₂-håndtering.

Gassnova SF skal gi råd til Olje- og energidepartementet i forhold til spørsmål vedrørende CO₂-håndtering. Gassnova SF skal legge til rette for at statens deltakelse i CO₂-håndteringsprosjekter kan nyttiggjøres best mulig av staten eller statlig eide enheter. Gassnova SF skal bidra til gjennomføring av «CLIMIT-programmet».

TCM Assets AS er et heleiet datterselskap av Gassnova SF. Konsernregnskapet omfatter Gassnova SF og det 100 % eide datterselskapet TCM Assets AS.

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk. Foretaket er eiet 100 % av staten ved Olje- og energidepartementet. Gassnova har ikke erverv til formål og er således ikke skattepliktig.

Konsolideringsprinsipper

Konsernregnskapet er utarbeidet etter ensartede regnskapsprinsipper for like transaksjoner i alle selskaper som inngår i konsernregnskapet. Alle vesentlige transaksjoner og mellomværende mellom selskaper i konsernet er eliminert.

Aksjer i datterselskaper er eliminert i konsernregnskapet etter oppkjøpsmetoden. Dette innebærer at det oppkjøpte selskapets eiendeler og gjeld vurderes til virkelig verdi på kjøpstidspunktet, og eventuell merpris ut over dette klassifiseres som goodwill.

Klassifiserings- og vurderingsprinsipper

Omløpsmidler/Kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler/Langsiktig gjeld

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Kostnader knyttet til fjerning og opprydding er estimert og balanseført i henhold til NRS.

Inntekter

Gassnova SF mottar bevilgninger fra staten for tjenester ytet for Olje- og energidepartementet i samsvar med foretakets formål. Tilskudd bevilges årlig av Stortinget og er presentert som inntekter i regnskapet. Opptjening skjer ved gjennomføring av aktiviteter. Kostnadene knyttet til disse aktivitetene regnskapsføres under andre driftskostnader.

Annen driftsinntekt regnskapsføres når den er opptjent, altså når krav på vederlag oppstår. Dette skjer når tjenesten ytes, i takt med at arbeidet utføres. Inntektene regnskapsføres med verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler er bokført til historisk anskaffelseskost. Driftsmidlene avskrives årlig etter en lineær avskrivningssats hvor den økonomiske levetiden er lagt til grunn. Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til eiendelen. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Fordringer

Fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning for forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Bankinnskudd, kontanter og lignende

Bankinnskudd, kontanter og lignende inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelsen.

Skatt

Skattekostnaden sammenstilles med regnskapsmessig resultat før skatt. Skatt knyttet til egenkapitaltransaksjoner er ført mot egenkapitalen.

Skattekostnaden består av betalbar skatt (skatt på årets direkte skattepliktige inntekt) og endring i netto utsatt skatt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er presentert netto i balansen.

Valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner på transaksjonstidspunktet. Balanseposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner på balansedagen. Valutagevinst/tap er regnskapsført som finansinntekt/kostnad.

Pensjoner

Foretakets ansatte er medlemmer av pensjonsordninger som gir rett til fremtidige pensjonsytelser (ytelsesplaner).

En ytelsesplan er en pensjonsordning som ikke er en innskuddsplan. Ved regnskapsføring av pensjon som er ytelsesplan, kostnadsføres forpliktelsen over opptjeningsperioden i henhold til planens opptjeningsformel. Allokeringmetode tilsvarer planens opptjeningsformel med mindre det vesentlige av opptjeningen skjer mot slutten av opptjeningsperioden. Lineær opptjening legges da til grunn. For pensjonsordninger etter lov om foretakspensjon anvendes således lineær opptjening.

Aktuarielle tap og gevinster (estimativvik) som skyldes endringer i aktuarmessige forutsetninger eller grunnlagsdata føres direkte mot egenkapitalen. Alle pensjonskostnader føres etter IAS 19.

Netto pensjonsforpliktelse er differansen mellom nåverdien av pensjonsforpliktelsene og verdien av pensjonsmidler som er avsatt for betaling av ytelsene. Pensjonsmidlene vurderes til virkelig verdi.

Måling av pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidlene gjennomføres på balansedagen. Arbeidsgiveravgift er inkludert i tallene, og er beregnet av netto faktisk underfinansiering.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er satt opp etter den indirekte modellen.

Fjerningsforpliktelse

TCM Assets AS overtok administrasjonsbygg og anlegg for testing av CO₂-fangst fra CO2 Technology Centre Mongstad DA 18. august 2017. I henhold til inngått avtale mellom TCM Assets AS og Equinor ASA, er TCM Assets AS forpliktet til å fjerne anlegg og utstyr, samt utføre miljømessig oppryddingsarbeid ved opphør av driften ved teknologisenteret forutsatt at anleggene eller utstyret ikke ønskes overtatt av andre. Selskapet betalte ikke noe kontantvederlag for anleggene; vederlaget utgjør dermed summen av de forpliktelser som TCM Assets AS har pådratt seg ved overtakelsen, bokført som fjerningsforpliktelse i 2017 (se note 15). Anlegget ble på overdragelsestidspunktet verdsatt til 134 MNOK.

Endring i forpliktelsen som følge av endret estimat knyttet til fjerningskostnadene regnskapsføres i aktuelt år.

Samtidig som TCM Assets AS påtok seg forpliktelsen til å rive anleggene når leieperioden er avsluttet ble det inngått en avtale med TCM DA (driftsselskapet) hvor driftsselskapet som en del av leievilkårene påtar seg å dekke alle rivningskostnader ved eventuelt opphør av driften. Det er således eieren av TCM DA som hfter for selskapets forpliktelse. I brev av 27. juni 2019 har Olje- og Energidepartementet klargjort at Stortingets vedtak av 7 juni 2017 og delegering i supplerende oppdragsbrev innebærer at staten vil dekke statens andel av utgifter som påløper for TCM Asset AS ved rivning av anleggene ved TCM. På bakgrunn av denne klargjøringen har TCM Assets AS balanseført en refusjonsrett på kr 134 000 000, som tilsvarer balanseført fjerningsforpliktelse. Refusjonsretten er presentert som annen inntekt i resultatregnskapet.

Refusjonsretten og fjerningsforpliktelsen er nettoført fra og med 2020, da inngåtte avtaler sikrer at selskapet får dekket sine forpliktelser av eierne av TCM DA.

Note 2 - Driftsinntekter

Konsernets inntekter gjelder leieinntekt for anlegget ved TCM, bevilgning fra Olje- og energidepartementet, samt inntekter fra salg av tjenester til Technology Center Mongstad DA (TCM DA). Inntektene fordeler seg som følger:

Morselskap			Konsern	
2020	2019	Inntekter	2020	2019
0	0	Leieinntekter	14 385 902	20 389 534
79 800 000	84 800 000	Administrasjonstilskudd	79 800 000	84 800 000
274 449 575	369 568 171	Tilskudd til Fullskala CO ₂ -håndtering	274 449 575	369 568 171
354 249 575	454 368 171	Sum inntekter	368 635 477	474 757 705

Morselskap			Konsern	Konsern
2020	2019	Annen driftsinntekt	2020	2019
9 040 876	10 793 211	Salg av tjenester til TCM DA	9 040 876	10 793 211
0	0	Tilskudd fra OED til TCM Assets AS	20 237 680	24 113 240
140 560	111 300	Annet salg	140 560	111 300
9 181 436	10 904 511	Sum annen driftsinntekt	29 419 116	35 017 751

Morselskap			Konsern	Konsern
2020	2019	Annen inntekt	2020	2019
0	0	Inntekt fjerningsforpliktelse *	0	134 000 000
0	0	Sum annen inntekt	0	134 000 000

* Vedrører inntektsført rett til å få refundert fjerningskostnader, jf. regnskapslinjen Refusjonsrett (note 6).

Alle inntekter er opptjent i Norge.

Note 3 - Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte mm.

Morselskap		Lønnskostnader	Konsern	
2020	2019		2020	2019
49 888 435	50 633 298	Lønn	49 888 435	50 633 298
8 092 954	8 108 008	Arbeidsgiveravgift	8 092 954	8 108 008
9 414 709	5 812 030	Pensjonskostnader	9 414 709	5 812 030
577 709	992 230	Andre ytelser/personalkostnader	577 709	992 230
67 973 808	65 545 566	Sum lønnskostnader	67 973 808	65 545 566
39,8	40,1	Antall årsverk	39,8	40,1

Godtgjørelse til administrerende direktør per 31.12.2020	Adm.dir
Lønn	2 333 161
Pensjonskostnader	305 442
Annen godtgjørelse	251 631

Administrerende direktør har krav på etterlønn i 6 måneder ut over oppsigelsestiden på 6 måneder dersom styret beslutter å avslutte arbeidsavtalen. Ved eventuell ansettelse i ny stilling skal etterlønnen reduseres forholdsmessig. For øvrig henvises det til punkt 6 om Etterlønsordninger i note 16 - Lederlønsklæring.

Godtgjørelse til ledende personer og styret; Stilling		godtgjørelse	pensjonsopptj.
Elisabeth K. Nilssen	Leder Strategi	1 648 704	525 964
Rune G. Hansen	Leder Kommunikasjon	1 315 184	422 274
Ingrid S. Melaaen	Leder Climit	1 542 615	324 573
Ingveig Slettebø	Leder Stab	1 712 624	449 947
Roy Vardheim	Leder Eieroppfølging TCM	1 745 917	359 202
Tove Dahl Mustad	Leder Fullskala	1 604 909	373 655
Morten Ruud	Styrets leder	417 000	-
Marianne Holmen	Styrets nestleder	250 000	-
Cathrine Brekke	Styremedlem	213 000	-
Kjell Olav Kristiansen	Styremedlem	213 000	-
Trond Moengen	Styremedlem	213 000	-
Ståle Aakenes	Styremedlem, ansattvalgt	213 000	-

Samlet godtgjørelse til ledende ansatte inneholder utgifter til lønn og annen godtgjørelse.

Det vises for øvrig til erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i note 17 - Lederlønsklæring.

Revisor

Godtgjørelse (ekskl. mva) til Deloitte AS og samarbeidende selskaper, samt BDO fordeler seg slik:

Morselskap			Konsern	
2020	2019		2020	2019
137 434	186 302	Lovpålagt revisjon	186 102	248 267
44 899	42 977	Revisjonsrelaterte tjenester	89 467	42 977
0	118 890	Andre attestasjoner	0	118 890
43 731	12 710	Andre tjenester utenfor revisjon *	43 731	17 464
226 064	360 879	Sum godtgjørelse revisor	319 300	427 598

* Gjelder skatte- og avgift-messig bistand fra Deloitte Advokatfirma AS, Deloitte AS. Beløpene er eks. mva.

Note 4 - Andre driftskostnader

Morselskap		Andre driftskostnader	Konsern	
2020	2019		2020	2019
21 547 285	42 524 196	Andre driftskostnader	25 828 402	46 753 764
271 349 936	351 666 028	Kostnad til Fangst, Transport og Lageraktører	271 349 936	351 666 028
0	0	Eiendomsskatt	20 237 680	24 113 240
292 897 221	394 190 224	Sum andre driftskostnader	317 416 017	422 533 033

Note 5 - Anleggsmidler

Morselskap		Inventar og utstyr	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01		1 420 826	1 420 826
Tilgang i året		2 955 648	2 955 648
Avgang i året		-672 610	-672 610
Anskaffelseskost pr. 31.12		3 703 864	3 703 864
Akkumulerte av- og nedskr. 01.01.2020		-817 569	-817 569
Akkumulerte avskr. 31.12.2020		-542 247	-542 247
Balanseført verdi pr. 31.12		3 161 617	3 161 617
Avskrivninger i året		397 288	397 288
Avskrivningstid		3-5 år	3-5 år
Ikke balanseførte leieavtaler		2020	2019
Årlig leiekostnad, ikke balanseført *		3 678 570	3 990 344
Leieperiode		1 år	1 år

* Foretaket har i siste halvdel av 2020 flyttet inn i nye lokaler. Årlig leiekostnad kpi-reguleres. Leieperioden er avtalt til 15 år fra innflytting høsten 2020.

Konsern				
	Bygninger	Anlegg	Inventar og utstyr	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01	7 690 296	167 618 651	1 420 826	176 729 773
Tilgang i året	0	20 954 103	2 955 648	23 909 751
Avgang i året			-672 610	-672 610
Anskaffelseskost pr. 31.12	7 690 296	188 572 754	3 703 864	199 966 914
Akkumulerte av- og nedskr. 01.01.2020	-2 530 980	-52 090 638	-817 569	-55 439 187
Akkumulerte avskr. 31.12.2020	-3 656 650	-80 732 158	-542 247	-84 931 055
Balanseført verdi pr. 31.12	4 033 646	107 840 596	3 161 617	115 035 859
Avskrivninger i året	1 125 670	28 641 520	397 288	30 164 478
Avskrivningstid	7 År	4,5 - 7 År	3-5 år	
Ikke balanseførte leieavtaler		2020	2019	
Årlig leiekost., eks. felleskost., ikke balanseført*		7 752 945	7 991 504	
Leieperiode		1 år	1 år	

* Årlig leiekostnad ovenfor inkluderer faktisk bokført tomteleie for TCM Assets AS (kr 4 074 375), samt leie av kontorlokaler (kr. 3 678 570).

Note 6 - Refusjonsrett

Morselskap			Konsern	
2020	2019	Andre fordringer	2020	2019
0	0	Fordring TCM DA / Olje- og energidepartementet	0	134 000 000

Samtidig som TCM Assets AS påtok seg forpliktelsen til å rive anleggene når leieperioden er avsluttet ble det inngått en avtale med TCM DA (driftsselskapet) hvor driftsselskapet som en del av leievikårene påtar seg å dekke alle rivningskostnader ved eventuelt opphør av driften. Det er således eieren av TCM DA som hefter for selskapets forpliktelse. I brev av 27. juni 2019 har Olje- og Energidepartementet klaggjort at Stortingets vedtak av 7 juni 2017 og delegering i supplerende oppdragsbrev innebærer at staten vil dekke statens andel av utgifter som påløper for TCM Asset AS ved rivning av anleggene ved TCM. På bakgrunn av denne klagjøringen har TCM Assets AS balanseført en refusjonsrett på kr 134 000 000, som tilsvarer balanseført fjerningsforpliktelse. Refusjonsretten er presentert som annen inntekt i resultatregnskapet. Fjerningsforpliktelsen og refusjonsretten er nettoført i balansen fra 2020.

Note 7 - Finansposter

Morselskap			Konsern	
2020	2019	Finansinntekt	2020	2019
1 793 176	4 196 719	Renteinntekt	1 882 743	4 332 218
1 521	7 386	Valutagevinst	1 521	7 386
1 794 697	4 204 105	Sum finansinntekt	1 884 264	4 339 604
2020	2019	Finanskostnad	2020	2019
1 015	70	Rentekostnad	7 154	70
20 797	61 651	Valutatap	20 797	61 651
0	0	Annen rentekostnad - fjerningsforpliktelse	0	0
21 811	61 721	Sum finanskostnad	27 950	61 721

Note 8 - Andre kortsiktige fordringer

Morselskap			Konsern	
2020	2019	Andre kortsiktige fordringer består av:	2020	2019
177 843	185 813	Forskuddsbetalte kostnader	177 843	185 813
54 752	54 844	Andre kortsiktige fordringer	54 752	54 844
0	0	Merverdiavgift til gode	2 592 914	2 206 317
232 595	240 657	Sum andre kortsiktige fordringer	2 825 509	2 446 974

Note 9 - Bundne midler

Morselskap			Konsern	
2020	2019	Bundne midler	2020	2019
2 603 962	2 523 171	Skattetrekkmidler på egen konto	2 603 962	2 523 171
2 603 962	2 523 171	Sum bundne midler	2 603 962	2 523 171

Note 10 - Egenkapital
Morselskap

	Innskudds- kapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital pr. 01.01	10 000 000	44 207 573	54 207 573
Aktuarmessig tap/gevinst ført mot annen egenkapital (-/+)		-16 471 327	-16 471 327
Årets resultat		3 935 581	3 935 581
Egenkapital pr. 31.12	10 000 000	31 671 827	41 671 827

Annen egenkapital består av inneværende og tidligere års tilbakeholdte resultat, samt aktuarmessig tap/gevinst ført direkte mot annen egenkapital. Gassnova SF er eiet 100 % av staten ved Olje- og energidepartementet.

Konsern

	Innskudds- kapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital pr. 01.01	10 000 000	125 589 875	135 589 875
Aktuarielt tap/gevinst ført mot annen egenkapital (-/+)		(16 471 327)	(16 471 327)
Årets resultat		(11 337 372)	(11 337 372)
Egenkapital pr. 31.12	10 000 000	97 781 175	107 781 176

Note 11 - Pensjonsforpliktelse

Foretakets ansatte er medlemmer av pensjonsordninger som gir rett til fremtidige pensjonsytelser (ytelsesplaner). Ytelsene er basert på antall opptjeningsår og lønn ved oppnådd pensjonsalder. Foretaket er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon og ordningen oppfyller krav etter denne lov. Opptjente pensjonsrettigheter er sikret gjennom pensjonsordninger i Statens Pensjonskasse.

	2020	2019
Antall personer i ordningen	47	47
Aktive	40	40
Pensjonister	6	5
Oppsatte	1	2
Årets pensjonskostnad	2020	2019
Nåverdi av pensjoner opptjent i perioden	8 457 376	10 075 577
Effekt av årets planendring	-	(5 001 209)
Rentekostnad av pensjonsforpliktelse	2 201 584	2 418 764
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	(1 565 805)	(2 505 938)
Administrasjonskostnad	127 134	144 605
Årets netto pensjonskostnad	9 220 289	5 131 799
Arbeidsgiveravgift	1 300 061	723 584
Årets netto pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift	10 520 350	5 855 383
Endring i pensjonsforpliktelse	2020	2019
Balanseført pensjonsforpliktelse (over-) underfinansiering ved periodens begynnelse	35 941 162	47 107 495
Resultatført pensjonskostnad i perioden	10 520 350	5 855 383
Aktuarmessig tap (gevinst) ført mot egenkapital	16 471 327	(7 651 653)
Innbetalinger og utbetalt driftspensjon, inkl. AGA	(8 947 066)	(9 370 063)
Balanseført pensjonsforpliktelse (over-) underfinansiering ved periodens slutt	53 985 773	35 941 162
Finansiell status	2020	2019
Pensjonsforpliktelse	119 070 492	96 298 275
Pensjonsmidler	71 756 065	64 798 571
Periodisert arbeidsgiveravgift	6 671 336	4 441 458
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	0	0
Netto pensjonsforpliktelse	53 985 763	35 941 162
Økonomiske forutsetninger	2020	2019
Diskonteringsrente	1,70 %	2,30 %
Forventet avkastning pensjonsmidler	1,70 %	2,30 %
Årlig forventet lønnsvekst	2,25 %	2,25 %
Årlig forventet regulering pensjon	1,25 %	1,25 %
Årlig forventet G-regulering	2,00 %	2,00 %
Forventet frivillig avgang før/etter 50 år	0	0
Uttakstilbøyelighet førtid (AFP)	0	0

Pensjonsmidlene består av investeringer i foretaksobligasjoner (OMF).

Note 12 - Annen kortsiktig gjeld

Morselskap		Annen kortsiktig gjeld består av:	Konsern	
2020	2019		2020	2019
5 389 581	5 261 800	Lønn, feriepenger o.l.	5 389 581	5 261 800
3 397 715	77 125 323	Påløpte kostnader	3 397 715	77 125 323
0	4 778 361	ACT EU-midler**	0	4 778 361
11 746 932	41 596 507	Netto skyldig til OED vedrørende Fullskala CO ₂ -håndtering	11 746 932	41 596 507
824 589	2 463 065	TCM DA - kortsiktig gjeld *	14 487 108	28 828 682
21 358 818	131 225 057	Sum annen kortsiktig gjeld	35 021 337	157 590 674

* Beløpet inkluderer forskuttet anleggsleie fra TCM DA til TCM Assets knyttet til 2021.

****ACT EU-midler**

Gassnova har mottatt midler fra EU kommisjonen, via Norges forskningsråd, knyttet til ACT Programmet. Midlene er utbetalt til tilskuddsmottakere i henhold til fastsatt utbetalingsplan. Oversikten nedenfor viser mottatte og utbetalte ACT Midler i 2020.

ACT EU-midler per 01.01.20	4 778 361
Mottatte ACT EU-midler 2020	0
Utbetalte ACT EU-midler i 2020	4 778 361
ACT EU-midler per 31.12.2020	0

Note 13 - Transaksjoner og mellomværende med nærstående parter
Resultatmessige transaksjoner

Morselskap			Motpart	Resultatlinje	Konsern	
2020	2019				2020	2019
354 249 575	454 368 171	Tildelinger	OED	Inntekter	374 487 255	478 481 411
0	0	Leieinntekter	TCM DA	Inntekter	14 385 902	20 389 534
9 040 876	10 793 211	Salg av tjenester	TCM DA	Annen driftsinnt.	9 040 876	10 793 211
0	0	Inntekt	TCM DA / OED	Annen inntekt	0	134 000 000
363 290 451	465 161 382	Sum			397 914 033	643 664 156

Motparter

Olje- og energidepartementet (OED) er eier av Gassnova SF.

Technology Centre Mongstad DA (TCM DA) eies av Den norske stat ved Olje- og energidep., Equinor ASA, A/S Norske Shell og Total E&P Norge AS. Statens andel forvaltes av Gassnova SF.

Transaksjoner

Tildelinger, herunder administrasjonstilskudd, faktureres i tråd med årlig bevilgning gitt i oppdragsbrev fra Olje- og energidepartementet. Salg av tjenester til TCM DA faktureres i henhold til Participant's Agreement. I de tilfeller Gassnova SF har pådratt kostnader på vegne av TCM DA er dette viderefakturert uten påslag. Leieinntekter faktureres fra TCM Assets AS til TCM DA, i henhold til inngåtte avtaler. I regnskapslinjen Annen inntekt inngår inntektsføring på kr 134.000.000 som vedrører rett til å få refundert fjerningskostnader, jf. regnskapslinjen Andre fordringer (note 6).

Mellomværende

	Kundefordringer	
	2020	2019
TCM DA	2 397 881	1 731 310
	Leverandørgjeld/Annen KG	
	2020	2019
TCM DA	13 662 519	26 365 618
	Øvrig langsiktig gjeld	
	2020	2019
TCM DA	27 325 039	0
	Andre fordringer	
	2020	2019
OED / TCM DA	0	134 000 000

Note 14 - Datterselskap

Datterselskap	Forretningskontor	Stemme/eieandel	Egenkapital	
			31.12.2020	31.12.2019
TCM Assets AS	Porsgrunn	100 %	66 109 350	81 382 303

Note 15 - Fjerningsforpliktelse

Kostnader knyttet til fjerning og opprydding er estimert og balanseført i henhold til NRS. Beregningen baserer seg på en innhentet vurdering fra tredjeparts selskap og selskapets egne vurderinger.

Infrastruktur er splittet på infrastruktur og Infrastruktur – Lease, for å skille mellom den delen av anlegget som er egeneid og de eiendelene som eid av Equinor Refining Norway AS. Den estimerte fjerningsforpliktelsen er basert på at hele anlegget fjernes samtidig. Dette innebærer at hvis man ønsker å fjerne kun en del av anlegget, vil dette trolig bli dyrere enn kostnaden beregnet per anlegg. Det er ikke beregnet eller avsatt fjerningsforpliktelse for fjerning av bygninger (administrasjonsbygget), da det ikke er ventet at dette skal fjernes ved et eventuelt opphør av virksomheten.

Selskapets fjerningsforpliktelse er estimert til kr 134 000 000 og inkluderer forutsetninger om kostnader ved fjerning og tidspunktet for fjerning. Beregningen omfatter betydelig skjønn og kan endres over tid avhengig av endrede forutsetninger og måten fjerningen gjennomføres på. Fjerningsforpliktelsen og refusjonsretten er nettoført i balansen fra 2020.

Note 16 - Skatt

Skattekostnader i konsernet knytter seg i sin helhet til datterselskapet TCM Assets AS.

Konsernet:

	2020	2019
Årets resultat før skattekostnad	(19 578 977)	127 282 458
Permanente forskjeller	6 139	-
+/- Endringer midlertidige forskjeller	12 196 595	(117 735 780)
- Fremførbart underskudd	-	(5 728 195)
Årets skattegrunnlag	(7 376 243)	3 818 483
Betalbar skatt på årets resultat	(1 622 773)	840 066

Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skattefordel:

	01.01.2020	31.12.2020	Endringer
Anleggsmidler	97 953 700	85 757 104	12 196 596
Kortsiktig gjeld	(134 000 000)	(134 000 000)	-
Andre forskjeller	134 000 000	134 000 000	-
Skattemessig fremførbart underskudd		(7 376 242)	
Sum midlertidige forskjeller	97 953 700	78 380 862	19 572 838
Netto balanseført utsatt skatt/skattefordel 22 %	21 549 814	17 243 790	4 306 024

Note 17 - Lederlønnserklæring

Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i Gassnova SF

1. Utgangspunktet for foretakets lederlønnspolitikk

Styret i Gassnova SF mener de ansatte er foretakets viktigste ressurs og er opptatt av at foretaket tilbyr konkurransedyktige vilkår slik at foretaket tiltrekker seg og beholder dyktige medarbeidere. Retningslinjene for lederlønnsfastsettelsen er basert på og er i overensstemmelse med «Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel» av 13. februar 2015, fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet, og hensyntatt eierskapsloven vedtatt av Stortinget i 2019 (Mld St. 8 (2019-2020)). Ledende ansatte omfatter Administrerende Direktør og andre ledende ansatte, jf. Ot.prp. nr. 55 (2005–2006), som viser til regnskapsloven og allmennaksjelovens regler om «ledende ansatte».

Lederlønningene i Gassnova SF fastsettes derfor ut fra følgende hovedprinsipper:

Lederlønningene skal være konkurransedyktige, men foretaket skal ikke være lønnsledende. Foretaket skal tiltrekke seg og beholde gode ledere.

Lønningene (summen av godtgjørelsene som mottas) skal normalt ligge rundt gjennomsnittet av lederlønninger for tilsvarende ledere i sammenlignbare virksomheter.

Det er styrets ansvar å fastsette retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte. Administrerende direktørs godtgjørelse fastsettes av styret.

Administrerende direktør er ansvarlig for lønnsfastsettelsen i foretaket.

2. Hvem er omfattet av retningslinjene

Administrerende direktør og ledergruppen er direkte omfattet av retningslinjene.

3. Hvilken periode gjelder erklæringen for

Erklæringen gjelder for 2021. Prinsippene er ikke endret fra 2020. Administrerende direktør vil legge erklæringen til grunn for sitt arbeid etter behandlingen i styremøte i januar 2021.

4. Hovedprinsippene i foretakets lederlønnspolitikk

Fastlønnen skal være hovedelementet i ledernes lønn. Det gjelder ingen særskilte rammer for fastlønns størrelse. Fastlønnen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende sammenliknet med tilsvarende selskaper. Styret skal bidra til moderasjon i godtgjørelsen til ledende ansatte. Administrerende direktør skal være lønnsledende i foretaket. Det kan foretas årlige undersøkelser av lønn for sammenlignbare stillinger ved bruk av eksterne konsulenter og samarbeidspartnere.

I tillegg til fastlønnen kan lederne motta tilleggsytelser. Nedenfor kommenteres fastlønn og de enkelte tilleggsytelser som kan benyttes mer spesifikt.

4.1. Fastlønn

Fastlønnen er definert som brutto årslønn før skatt og før beregning av variabel lønn og andre tilleggsytelser.

4.2. Naturalytelser og andre særlige ordninger

Ledende ansatte kan ha naturalytelser som er vanlige for sammenlignbare stillinger som for eksempel fri telefon, bærbar-pc, fri bredbåndstilknytning og bruk, behovsprøvd bilgodtgjørelse og parkering. Som hovedregel søker foretaket å samle kompensasjon og ytelser gjennom lønnsystemet.

4.3. Pensjonsordninger

Foretakets pensjonsordning for alle ansatte er basert på Statens Pensjonskasses til enhver tid gjeldende regler for pensjonsalder og aldersgrense, og samlet kompensasjonsgrad skal ikke overstige 66 prosent av lønnen, dog begrenset opp til 12G. Dette ivaretas av foretakets medlemskap i Statens Pensjonskasse i medhold av vedtak i Forbruker- og administrasjonsdepartementet av 26.6.2007. Alle ansatte i foretaket har rett til AFP ved at foretaket er med i Statens Pensjonskasses ordning for dette (førtidspensjon).

4.4. Etterlønsordninger

I forhåndsavtale hvor Administrerende direktør fraskriver seg bestemmelsene om oppsigelsesvern i arbeidsmiljøloven kan det avtales sluttvederlag. Sluttvederlag skal ikke benyttes ved frivillig avgang med mindre det foreligger særlige grunner for det. Det henvises til avsnitt vedrørende sluttvederlag i «Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel» hvor samlet sluttvederlag og lønn i oppsigelsestiden i sum ikke bør overstige 12 månedslønner, samt retningslinjer for eventuell reduksjon av sluttvederlaget.

I tråd med de samme retningslinjene kan det for øvrige ledende ansatte ikke inngås forhåndsavtale om sluttvederlag hvor kompensasjon ved fratredelse er endelig fastsatt. Det kan i stedet inngås forhåndsavtale om rimelig sluttvederlag som får virkning dersom den ansatte ikke bestrider oppsigelsen. For slikt sluttvederlag vil ovennevnte retningslinjer gjelde tilsvarende.

5. Etterlevelse av lederlønnserklæringen

Lederlønnspolitikken for 2020 har fulgt de retningslinjer som var inntatt i årsregnskapet for 2019.

Det betyr at styret har vært opptatt av at foretaket tilbyr konkurransedyktige vilkår for å tiltrekke seg og beholder dyktige medarbeidere og på den måten sikre at selskapet fortsetter å levere på selskapets mål på en god måte. Ved fastsettelse og justering av godtgjørelse til ledende ansatte i 2020 har styret sett på oppnådde resultater for foretaket i perioden, sammenliknet godtgjørelsen opp mot tilsvarende godtgjørelser i sammenliknbare selskaper og vurdert godtgjørelsen i forhold til det ansvare selskapet er tildelt. I tillegg, for å ivareta aspektet om moderasjon, er det gjennomsnittlige reelle lønnstillegget for øvrige ansatte i selskapet tillagt vekt. Styret har ikke vurdert det hensiktsmessig for foretaket å innføre variabel lønn for ledende ansatte.

Note 18 - Fortsatt drift

Forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og årsregnskapet for 2020 er satt opp under denne forutsetning.

6.3 REVISJONSBERETNING GASSNOVA

BDO AS
 Leirvollen 21A, 3736 Skien
 Løkkebakken 24, 3770 Kragerø

Uavhengig revisors beretning

Til foretaksmøtet i Gassnova SF

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Gassnova SF sitt årsregnskap.

Årsregnskapet består av:	Etter vår mening:
Selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2020, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og Konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2020, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.	Er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter Gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Gassnova SF per 31. desember 2020 og av foretakets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge Gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Gassnova SF per 31. desember 2020 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av foretaket slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Ledelsen er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen og årsrapporten, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke annen informasjon, og vi attesterer ikke den andre informasjonen.

registrering og dokumentasjon av foretakets og konsernets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

BDO AS

Espen Åsulfen
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Pinneo Dokument nr:okkelt.EENGFWESSU-KWSLZ-NZ7XC-TJPKW-EEAWH

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Espen Åsulfsen

Statsautorisert revisor

På vegne av: BDO AS

Serienummer: 9578-5995-4-86713

IP: 188.95.xxx.xxx

2021-03-04 13:16:26Z

Penneo Dokumentsignatur: E ERGF WESSU-KWSLZ-NZ7XC-T3 PKN-EEAWY

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

7 ÅRSREGNSKAP TCM ASSETS AS

7.1 ÅRSREGNSKAP TCM ASSETS AS

Resultatregnskap for 2020 TCM ASSETS AS

	Note	2020	2019
Leieinntekt	1	14 385 902	20 389 534
Tilskudd	1	20 237 680	24 113 240
Annen inntekt	1, 9 11	0	134 000 000
Sum driftsinntekter	1	34 623 582	178 502 774
Avskrivning	5	(29 767 190)	(23 013 007)
Annen driftskostnad	4, 8	(24 518 796)	(28 342 808)
Sum driftskostnader		(54 285 987)	(51 355 815)
Driftsresultat		(19 662 405)	127 146 959
Annen renteinntekt		89 567	135 499
Sum finansinntekter		89 567	135 499
Annen rentekostnad		(6 139)	0
Sum finanskostnader		(6 139)	0
Netto finansposter		83 428	135 499
Ordinært resultat før skattekostnad		(19 578 977)	127 282 458
Skattekostnad på ordinært resultat	16	4 306 024	(22 389 880)
Ordinært resultat		(15 272 953)	104 892 578
Årsresultat		(15 272 953)	104 892 578
Overføringer			
Udekket tap	13	0	25 510 275
Annen egenkapital	13	(15 272 953)	79 382 303
Sum		(15 272 953)	104 892 578

Balanse pr. 31. desember 2020
TCM ASSETS AS

	Note	2020	2019
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Bygninger	5	4 033 646	5 159 314
Maskiner og anlegg	5	107 840 596	115 508 570
Anlegg, driftsløsøre og inventar	5	0	19 444
Sum varige driftsmidler		111 874 241	120 687 329
Finansielle anleggsmidler			
Refusjonsrett	9, 10	0	134 000 000
Sum finansielle anleggsmidler		0	134 000 000
Sum anleggsmidler		111 874 241	254 687 329
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer	6	1 697 656	0
Andre fordringer		2 592 914	2 206 317
Sum fordringer		4 290 570	2 206 317
Bankinnskudd, kontanter og lignende	7	9 543 045	7 303 046
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		9 543 045	7 303 046
Sum omløpsmidler		13 833 615	9 509 363
Sum eiendeler		125 707 857	264 196 692

Balanse pr. 31. desember 2020
TCM ASSETS AS

	Note	2020	2019
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital (2 000 000 aksjer à kr 1,00)	12, 13	2 000 000	2 000 000
Sum innskutt egenkapital		2 000 000	2 000 000
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	13	64 109 350	79 382 303
Sum opptjent egenkapital		64 109 350	79 382 303
Sum egenkapital	13, 14	66 109 350	81 382 303
Gjeld			
Avsetning for forpliktelser			
Utsatt skatt	15, 16	17 243 790	21 549 814
Fjerningsforpliktelse	10	0	134 000 000
Sum avsetning for forpliktelser		17 243 790	155 549 814
Annen langsiktig gjeld			
Andre avsetninger	11	27 325 039	0
Sum annen langsiktig gjeld		27 325 039	0
Sum langsiktig gjeld		44 568 829	155 549 814
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		1 367 159	58 891
Betalbar skatt	16	0	840 066
Annen kortsiktig gjeld	11	13 662 519	26 365 618
Sum kortsiktig gjeld		15 029 678	27 264 575
Sum gjeld		59 598 507	182 814 389
Sum egenkapital og gjeld		125 707 857	264 196 692

Porsgrunn, 01.03.2021
 I styret for TCM Assets AS

Vardheim, Roy Vike
 Roy Vike Vardheim
 Styrets leder

Slettebø, Ingveig
 Ingveig Slettebø
 Styremedlem

Regnskapsprinsipper

TCM Assets AS ble stiftet den 24. mai 2017. Formålet med TCM Assets er å eie CO2 fangstanlegg på Teknologisenteret Mongstad og å leie ut anleggene til et driftsselskap, samt drive virksomhet som naturlig hører til dette, herunder administrasjon og tilretteleggelse for utvikling av testing- og forskningstjenester. Anlegg og administrasjonsbygg med tilhørende løsøre ble 18. august 2017 overdratt til TCM Assets AS fra CO2 Technology Centre Mongstad DA, som avviklet driften 17. august 2017. Anlegget er lokalisert på Mongstad i Lindås kommune. TCM Assets AS leier ut anlegget til et driftsselskap. Selskapet er administrert av Gassnova SF og forretningskontoret ligger i Porsgrunn kommune.

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak.

Driftsinntekter

Leieinntekt regnskapsføres når den er opptjent, altså når krav på vederlag oppstår. Dette skjer når selskapet, i henhold til inngåtte avtaler, har krav på vederlag. Inntektene regnskapsføres med verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet.

TCM Assets AS mottar bevilgninger fra staten for å dekke sine kostnader knyttet til eiendomsskatt. Midlene bevilges årlig av Stortinget og er presentert som tilskudd i regnskapet. Kostnadene knyttet til eiendomsskatt regnskapsføres under andre driftskostnader.

Omløpsmidler/Kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler/Langsiktig gjeld

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler er bokført til historisk anskaffelseskost. Driftsmidlene avskrives årlig etter en lineær avskrivningssats hvor den økonomiske levetiden er lagt til grunn. Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til eiendelen. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lengre er til stede.

Fordringer

Fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning for forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Bankinnskudd, kontanter og lignende

Bankinnskudd, kontanter og lignende inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelsen.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 22 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og skattevirkningen er beregnet på nettogrunnlaget.

Fjerningsforpliktelse

TCM Assets AS overtok administrasjonsbygg og anlegg for testing av CO2-fangst fra CO2 Technology Centre Mongstad DA 18. august 2017. I henhold til inngått avtale mellom TCM Assets AS og Equinor ASA, er TCM Assets AS forpliktet til å fjerne anlegg og utstyr, samt utføre miljømessig oppryddingsarbeid ved opphør av driften ved teknologisenteret forutsatt at anleggene eller utstyret ikke ønskes overtatt av andre. Selskapet betalte ikke noe kontantvederlag for anleggene; vederlaget utgjør dermed summen av de forpliktelse som TCM Assets AS har pådratt seg ved overtakelsen, bokført som fjerningsforpliktelse i 2017 (se note 8). Anlegget ble på overdragelsestidspunktet verdsatt til 134 MNOK.

Endring i forpliktelsen som følge av endret estimat knyttet til fjerningskostnadene regnskapsføres i aktuelt år.

Samtidig som TCM Assets AS påtok seg forpliktelsen til å rive anleggene når leieperioden er avsluttet ble det inngått en avtale med TCM DA (driftsselskapet) hvor driftsselskapet som en del av leievilkårene påtar seg å dekke alle rivningskostnader ved eventuelt opphør av driften. Det er således eieren av TCM DA som hefter for selskapets forpliktelse. I brev av 27. juni 2019 har Olje- og Energidepartementet klagtjort at Stortingets vedtak av 7 juni 2017 og delegering i supplerende oppdragsbrev innebærer at staten vil dekke statens andel av utgifter som påløper for TCM Asset AS ved rivning av anleggene ved TCM. På bakgrunn av denne klargjøringen har TCM Assets AS balanseført en refusjonsrett på kr 134 000 000, som tilsvarer balanseført fjerningsforpliktelse. Refusjonsretten er presentert som annen inntekt i resultatregnskapet.

Refusjonsretten og fjerningsforpliktelsen er nettoført fra og med 2020, da inngåtte avtaler sikrer at selskapet får dekket sine forpliktelser av eieme av TCM DA.

Selskapet har ikke endret regnskapsprinsipp fra 2019 til 2020.

Note 1 - Driftsinntekter

	2020	2019
Leieinntekt	14 385 902	20 389 534
Tilskudd	20 237 680	24 113 240
Annen inntekt	0	134 000 000
Sum driftsinntekter	34 623 582	178 502 774

Selskapets leieinntekt er i sin helhet knyttet til utleie av selskapets anlegg ved TCM. Den kommunale eiendomsskatten blir finansiert fra OED og regnskapsført som tilskudd. Annen inntekt vedrører inntektsført rett til å få refundert fjerningskostnader, jf. regnskapslinjen Refusjonsrett (note 9).

Note 2 - Ytelser til ledende personer

Det er ikke utbetalt lønn eller godtgjørelse i selskapet for 2020. Selskapet har ikke egne ansatte og blir administrert av eier, Gassnova SF.

Note 3 - Obligatorisk tjenestepensjon

Foretaket er ikke pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Note 4 - Revisjon

	2020	2019
Revisjon	62 335	61 954
Andre tjenester	30 901	4 754
Sum godtgjørelse til revisor	93 236	66 708

Note 5 - Spesifikasjon av varige driftsmidler

	Bygninger og annen fast eiendom	Maskiner og anlegg	Driftsløsøre inventar o.l.	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2020	7 690 296	164 918 651	100 000	172 708 947
Tilgang i året	0	20 954 103	0	20 954 103
Avgang i året	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.2020	7 690 296	185 872 754	100 000	193 663 050
Akk. av- og nedskr. 01.01.2020	(2 530 980)	(49 410 083)	(80 555)	(52 021 618)
Akkumulerte avskr. 31.12.2020	(3 656 650)	(78 032 158)	(100 000)	(81 788 808)
Balansført verdi pr. 31.12.2020	4 033 646	107 840 596	0	111 874 242
Årets avskrivninger	(1 125 670)	(28 622 075)	(19 445)	(29 767 190)
Økonomisk levetid	7 år	4,5 - 7 år	3 år	
Avskrivningsplan: Lineær	14,29 %	14,29 - 22,22 %	33,33 %	

Note 6 - Kundefordringer

Kundefordringer er vurdert til pålydende, nedskrevet med forventet tap på fordringer. Det er ikke tapsført kundefordringer i løpet av 2020.

	2020	2019
Kundefordringer til pålydende	1 697 656	
Avsatt til dekning av usikre fordringer		
Netto oppførte kundefordringer	1 697 656	

Note 7 - Bankinnskudd

Posten inneholder kun frie midler.

Note 8 - Andre driftskostnader

Av selskapets andre driftskostnader utgjør eiendomsskatt kr. 20 237 680.

Note 9 - Refusjonsrett

	2020	2019
Fordring TCM DA / Olje- og energidepartementet	0	134 000 000

Samtidig som TCM Assets AS påtok seg forpliktelsen til å rive anleggene når leieperioden er avsluttet ble det inngått en avtale med TCM DA (driftsselskapet) hvor driftsselskapet som en del av leievilkårene påtar seg å dekke alle rivningskostnader ved eventuelt opphør av driften. Det er således eieren av TCM DA som hefter for selskapets forpliktelse. I brev av 27. juni 2019 har Olje- og Energidepartementet klargjort at Stortingets vedtak av 7 juni 2017 og delegering i supplerende oppdragsbrev innebærer at staten vil dekke statens andel av utgifter som påløper for TCM Asset AS ved rivning av anleggene ved TCM. På bakgrunn av denne klargjøringen har TCM Assets AS balansført en refusjonsrett på kr. 0, for 2020, mot kr. 134.000 000 for 2019. Dette skyldes at refusjonsretten er nettoført mot fjerningsforpliktelsen som fra og med 2020. Refusjonsretten er presentert som annen inntekt i resultatregnskapet.

Note 10 - Fjerningsforpliktelser

Kostnader knyttet til fjerning og opprydding er estimert og balanseført i henhold til NRS. Beregningen baserer seg på en innhentet vurdering fra tredjeparts selskap og selskapets egne vurderinger.

Infrastruktur er splittet på infrastruktur og Infrastruktur – Lease, for å skille mellom den delen av anlegget som er egeneid og de eiendelene som eid av Equinor Refining Norway AS. Den estimerte fjerningsforpliktelsen er basert på at hele anlegget fjernes samtidig. Dette innebærer at hvis man ønsker å fjerne kun en del av anlegget, vil dette trolig bli dyrere enn kostnaden beregnet per anlegg. Det er ikke beregnet eller avsatt fjerningsforpliktelse for fjerning av bygninger (administrasjonsbygget), da det ikke er ventet at dette skal fjernes ved et eventuelt opphør av virksomheten.

Selskapets fjerningsforpliktelse er estimert til kr 134 000 000 og inkluderer forutsetninger om kostnader ved fjerning og tidspunktet for fjerning. Beregningen omfatter betydelig skjønn og kan endres over tid avhengig av endrede forutsetninger og måten fjerningen gjennomføres på.

Fjerningsforpliktelsen på kr. 134 000 000 er i 2020 nettoført mot refusjonsretten.

Note 11 - Nærstående parter

Spesifikasjon	Motpart	Regnskapslinje	2020	2019
Forskuttet anleggsleie	TCM DA	Langsiktig gjeld	27 325 039	0
Forskuttet anleggsleie	TCM DA	Kortsiktig gjeld	13 662 519	26 365 618
Inntekt	TCM DA / OED	Annen inntekt	0	134 000 000
Sum Gjeld			40 987 558	160 365 618

Note 12 - Aksjekapital og aksjonærer

Aksjeklasse	Antall aksjer	Pålydende	Bokført verdi
Ordinære aksjer	2 000 000	1,00	2 000 000,00
Sum	2 000 000		2 000 000,00

Aksjeeier	Antall aksjer	Eierandel	Aksjeklasse
GASSNOVA SF	2 000 000	100,00%	Ordinære aksjer
Totalt antall aksjer	2 000 000	100,00%	

Mer om aksjer og aksjeeiere

Gassnova SF er morselskap og foretaket inngår i mor sitt konsernregnskap. Gassnova SF har følgende foreningsadresse der man kan få utlevert konsernregnskapet: Dokkveien 11, 3920 Porsgrunn.

Note 13 - Egenkapital

	Aksjekapital	Annen EK	Sum
Egenkapital 01.01.2020	2 000 000	79 382 303	81 382 303
Årets resultat		(15 272 953)	(15 272 953)
Egenkapital 31.12.2020	2 000 000	64 109 350	66 109 350

Note 14 - Fortsatt drift

Forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og årsregnskapet for 2020 er satt opp under denne forutsetning.

Note 15 - Midl. forskjeller - Utsatt skatt/skattefordel

Utsatt skatt/utsatt skattefordel i balansen avsettes på grunnlag av forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier i henhold til norsk regnskapsstandard for skatt. Midlertidige skatteøkende og skattereduserende forskjeller som kan utlignes er nettoført.

Midlertidige forskjeller knyttet til:	01.01.2020	31.12.2020	Endring
Anleggsmidler	97 953 700	85 757 104	12 196 595
Kortsiktig gjeld	(134 000 000)	(134 000 000)	0
Andre forskjeller	134 000 000	134 000 000	0
Skattemessig fremførbart underskudd	0	(7 376 242)	7 376 242
Sum midlertidige forskjeller	97 953 700	78 380 862	19 572 838
Utsatt skatt 31.12.20. basert på 22%	21 549 814	17 243 790	4 306 024

Note 16 - Skatt

	2020	2019
Ordinært resultat før skattekostnad	(19 578 977)	127 282 458
+/- Permanente forskjeller	6 139	
+/- Årets endring i midlertidige forskjeller	12 196 595	(117 735 780)
- Fremførbart underskudd / korreksjonsinntekt		(5 728 195)
Årets skattegrunnlag	(7 376 243)	3 818 483
Betalbar inntektsskatt for selskapet basert på 22%		840 066
Sum		840 066
+/- Endring i utsatt skatt	(4 306 024)	21 549 814
Skattekostnad i resultatregnskapet	(4 306 024)	22 389 880
Betalbar skatt i skattekostnad		840 066
Betalbar skatt i balansen	0	840 066

7.2 REVISJONSBERETNING TCM ASSETS AS

BDO AS
Leirvollen 21A, 3736 Skien
Løkkebakken 24, 3770 Kragerø

Uavhengig revisors beretning

Til generalforsamlingen i TCM Assets AS

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet til TCM Assets AS.

Årsregnskapet består av: • Balanse per 31. desember 2020 • Resultatregnskap for 2020 • Noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.	Etter vår mening: Er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2020 og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Styrets ansvar for årsregnskapet

Styret (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokførings-skikk i Norge.

BDO AS

Espen Åsulfen
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Penneo Dokumentnr: EASDE-FDUNU-DFWDO-A00KC-G0QEP-T06E4

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Espen Asulfsen

Statsautorisert revisor

På vegne av: BDO AS

Serienummer: 9578-5995-4-86713

IP: 188.95.xxx.xxx

2021-03-04 13:16:26Z

Penneo Dokumentnr: EASDEFDUNU-DFWDO-ADDIC-GOQEP-T06E4

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

8 ÅRSREGNSKAP FOND FOR CO₂-HÅNDTERING

8.1 LEDELSESKOMMENTARER FOND FOR CO₂-HÅNDTERING

Formålet til Fond for CO₂-håndtering er å være en forutsigbar og langsiktig finansieringskilde for utvikling og demonstrasjon av teknologi for CO₂-håndtering. Fond for CO₂-håndtering hører under Olje- og energidepartementet (OED). Gassnova SF er ansvarlig for forvaltningen av midlene fra Fond for CO₂-håndtering. Fondets inntekter består av overføringer fra statsbudsjettet. Fondets kapital skal benyttes til tiltak som samsvarer med fondets formål, innenfor de føringer som OED fastsetter i oppdragsbrev og regelverk for tilskudd. BDO er revisor for fondet.

Årsregnskapet inneholder, i tillegg til ledelseskomentarer, oppstilling av bevilgningsrapportering med noter og oppstilling av fondsregnskap (resultat og balanse) med noter.

Fond for CO₂-håndtering startet 2020 med en beholdning i Norges Bank på kr 379 413 637. Fondet er blitt tilført kr 89 507 779 ved overføring fra OED i 2020 hhv kr 80 000 000 til CLIMIT-demo og kr 9 507 779 til videreutvikling av TCM.

Beslutninger om tilskudd relatert til CLIMIT-demo tas av et programstyre som oppnevnes av Olje- og energidepartementet. I løpet av 2020 er det avholdt fem ordinære og to ekstraordinære programstyremøter hvor det totalt er bevilget kr 88 259 023 til 26 nye CLIMIT-demo prosjekter. Det er i løpet av året utbetalt kr 124 395 892 etter godkjente betalingsanmodninger fra pågående CLIMIT-demo prosjekter. I tillegg er det i 2020 utbetalt kr 16 001 175 til videreutvikling av TCM.

Fondets størrelse pr 31.12.2020 er kr 328 524 349, hvorav kr 261 595 231 gjelder CLIMIT-demo og kr 66 929 118 gjelder videreutvikling av TCM. Ved utgangen av året er restforpliktelse relatert til CLIMIT-demo kr 232 797 530 og kr 2 399 681 relatert til utvikling av TCM. Frie CLIMIT-demo midler til utdeling er kr 28 797 701. Tilsvarende midler for utvikling av TCM er kr 64 529 437. Det vises ellers til regnskapsoppstilling med noter for finansiell status samt årsrapport Gassnova 2020.

Det bekreftes at årsregnskapet gir et dekkende bilde og er gitt i henhold til gjeldende bestemmelser om økonomistyring i staten.

Porsgrunn, den 1. mars 2021

Morten Ruud, styrets leder

Kjell Olav Kristiansen, styremedlem

Marianne Holmen, nestleder

Trond Moengen, styremedlem

Cathrine Brekke, styremedlem

Ståle Aakenes, ansattvalgt styremedlem

Roy Vardheim
Administrerende direktør

Årsrapport 2020

8.2 ÅRSREGNSKAP FOND FOR CO₂-HÅNDBTERING

Oppstilling av bevilgningsrapportering Fond for CO₂-håndtering

Årsregnskap for statlige fond er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.6 og Finansdepartementets rundskriv R-115 av 17.12.2019, punkt 8.

Fond for CO₂-håndtering ble etablert i 2015 som en videreføring av Fond for CLIMIT.

Fond for CO₂-håndtering er en formuesmasse (kapital) som er regnskapsmessig adskilt fra statens øvrige midler og der anvendelsen er bundet til et nærmere fastsatt formål med varighet utover et budsjettår. Fond har en forenklet rapportering til statsregnskapet. Betalingsformidling skal skje gjennom statens konsernkontoordning og likvidene skal oppbevares på oppgjørskonto i Norges Bank. Beholdninger på oppgjørskontoene overføres til nytt år.

Fondets regnskap for brutto inntekter og utgifter blir ført som et særregnskap utenfor statsregnskapet, se fondsregnskapet.

Oppstilling over bevilgningsrapporteringen viser hva som er rapportert i likvidrapporten fra fondet til statsregnskapet. Likvidrapporten viser fondets saldo og likvidbevegelser på fondets oppgjørskonto i Norges Bank.

Alle finansielle eiendeler og forpliktelser som fondet er oppført med i statens kapitalregnskap, vises i oppstillingens nedre del.

Gassnova SF har fullmakt til å pådra forpliktelser for Fond for CO₂-håndtering innenfor en disponibel ramme gitt i oppdragsbrevet. Budsjettert disponibel ramme for 2020 var på 186 541 000,-.

Det er utarbeidet en egen prinsippnote til fondsregnskapet.

Note A under viser hvilke tildelinger som er utbetalt over statsbudsjettet til Fond for CO₂-håndtering i 2020.

Beholdning rapportert i likvidrapport	Regnskap 2020
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank	379 413 637
Endring i perioden	-50 889 288
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank	328 524 349

Beholdning rapportert i kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	2020	2019	Endring
64.18.03	Ordinære fond (eiendeler)	328 524 349	379 413 637	-50 889 288
81.18.06	Beholdning på konto i Norges Bank	328 524 349	379 413 637	-50 889 288

Noter til bevilgningsrapportering for Fond for CO₂-håndtering

Note A Tildelinger av midler til fondet i regnskapsåret

Kapittelnavn / Post	Årets tildelinger
Kapittel 1840 CO ₂ -håndtering / Post 50 Overføring til Fond for CO ₂ -håndtering	89 507 779
Sum tildelinger	89 507 779

Oppstilling av resultat for Fond for CO₂-håndtering

	Note	2020	2019
Overføring til fondet			
Overføring fra OED til Climit -demo	1	80 000 000	94 500 000
Overføring fra OED knyttet til videreutvikling av TCM	1	9 507 779	
Sum overføringer til fondet		89 507 779	94 500 000
Overføringer fra fondet			
Overføringer av midler fra Fond for CO ₂ -håndtering	2,3,4	140 397 067	137 794 247
Sum overføringer fra fondet		140 397 067	137 794 247
Periodens resultat	5	-50 889 288	-43 294 247
Disponering			
Overføring av periodens resultat til opptjent fondskapital	5	-50 889 288	-43 294 247

Oppstilling av balanse for Fond for CO₂-håndtering

	Note	31.12.2020	31.12.2019
Eiendeler			
Oppgjørskonto i Norges Bank	6	328 524 349	379 413 637
Sum eiendeler		328 524 349	379 413 637
Fondskapital			
Opptjent fondskapital	7	328 524 349	379 413 637
Sum fondskapital		328 524 349	379 413 637

Porsgrunn, den 1. mars 2021

Morten Ruud, styrets leder

Marianne Holmen, nestleder

Trond Moengen, styremedlem

Cathrine Brekke, styremedlem

Ståle Aakenes, ansattvalgt styremedlem

Kjell-Olav Kristiansen, styremedlem

Roy Vardheim, adm. direktør

Fond for CO₂-håndtering Noter til fondsregnskap for 2020

Fondsregnskapet tilsvarer oppstillingen av virksomhetsregnskapet i årsregnskapet for statlige virksomheter. Fondets regnskap er utarbeidet etter kontantprinsippet. Dette innebærer at inntektene (overføringer til fondet) regnskapsføres når midlene innbetales på Fond for CO₂-håndteringskonto i Norges Bank. Overføringer av tildelte midler regnskapsføres når overføringen utbetales fra fondets konto i Norges Bank. Resultatoppstillingen inneholder alle overføringer til og fra fondet i regnskapsåret. Periodens resultat er forskjellen mellom overføringer til fondet og overføringer fra fondet. Resultatet er overført til opptjent fondskapital i balanseoppstillingen.

Note 1 - Overføring til Fond for CO₂-håndtering

Fondet finansieres av bevilgninger over statsbudsjettet. Det er i 2020 overført kr 80.000.000,- til CLIMIT-demo og kr 9 507 778,76 til modifikasjon, vedlikehold og videreutvikling av Teknologisenter for CO₂-fangst på Mongstad.

Note 2 - Overføringer fra Fond for CO₂-håndtering og gjenstående forpliktelser

Total status pr 31.12.2020

Banksaldo 31.12.2020:	328 524 349,40
Forpliktelser CLIMIT-demo pr 31.12.2020:	232 797 529,86
Forpliktelser TCM DA pr 31.12.2020:	2 399 681,00
CLIMIT-demo gjenst. midler til tildeling pr 31.12.20:	28 797 701,07
TCM DA, gjenstående midler pr 31.12.20:	64 529 437,47

Note 3 - Nærmere om overføringer fra Fond for CO₂-håndtering knyttet til Climit-demo og gjenst. forpliktelser

Spesifikasjon nedenfor viser mottakere av overføring fra CLIMIT-demo i 2020 med fremtidige forpliktelser pr 31.12.2020:

Tilskuddsmottaker: <i>(iht gjeldende org.tilhørighet 2020)</i>	Tildelt:	Overført i 2020:	Overført totalt:	Tilbakeført CLIMIT i 2020:	Gjenstående forpliktelse:
Aker Carbon Capture Norway AS	2 250 000	-	-		2 250 000
Aker Solutions AS	27 693 000	8 479 252	8 700 252	33 965	18 958 783
Borg CO2 AS	7 574 000	2 285 392	2 555 621		5 018 379
Brevik Engineering AS	6 255 000	3 385 214	3 385 214		2 869 786
CDI GLOBAL AS	7 583 000	-	-		7 583 000
CHRISTENSEN CCS CONSULT	560 000	253 208	253 208		306 792
Compact Carbon Capture AS	5 328 000	641 600	641 600		4 686 400
CoorsTek Membrane Sciences AS	32 200 000	9 781 477	14 081 477		18 118 523
DNV GL AS	21 171 000	517 289	18 266 790	88 850	2 815 360
ELKEM ASA	2 954 500	-	-		2 954 500
Equinor ASA	37 950 000	19 838 374	19 838 374	3 286 626	14 825 000
Equinor Energy AS	14 000 000	2 500 000	14 000 000		-
Esso Norge AS	200 000	184 838	184 838	15 162	-
EYDE- KLYNGEN	500 000	500 000	500 000		-
Fjell Technology Group	42 166 000	15 040 028	35 114 000		7 052 000
Hydro Aluminium ASA	16 250 000	4 528 402	4 528 402		11 721 598
HYDROGEN MEM-TECH AS	2 457 000	2 211 000	2 211 000		246 000
IEA Greenhouse Gas R&D Programme	245 000	-	82 845		162 155
Institutt for energiteknikk	10 252 000	5 071 950	6 642 950		3 609 050
IOM Law Advokatfirma AS	2 079 000	438 333	796 333		1 282 667
Lyse Neo AS	1 600 000	-	-		1 600 000
Mo Industripark AS	6 395 000	2 602 339	3 246 962		3 148 038
NORCE Norwegian Research Center AS	18 176 779	1 182 000	1 182 000		16 994 779
Norcem AS	12 089 323	2 244 060	4 482 593	253 730	7 353 000
Norges Geotekniske Institutt (NGI)	11 155 200	3 950 251	11 005 199	1	150 000
Norges teknisk-naturvit. universitet (NTNU)	10 866 000	1 005 270	1 005 270		9 860 730

Fond for CO₂-håndtering Noter til fondsregnskap for 2020

Tilskuddsmottaker:	Tildelt:	Overført i 2020:	Overført totalt:	Tilbakeført CLIMIT i 2020:	Gjenstående forpliktelse:
OKEA AS	3 400 000	-	-		3 400 000
Preem AB	9 546 000	-	-		9 546 000
Prototech AS	20 000 000	6 073 077	6 073 077		13 926 923
PS-initierte oppdrag	1 200 000	154 029	154 029	45 971	1 000 000
Quad Geometrics Norway AS	1 124 000	-	-		1 124 000
Returkraft AS	3 742 000	-	-		3 742 000
RHI Normag AS	200 000	-	-		200 000
SINTEF AS	55 711 000	10 903 154	41 794 361	453	13 916 187
Sintef Energi AS	32 011 000	5 841 508	15 431 382		16 579 618
Standard Norge	2 954 000	446 069	1 352 656	165 344	1 436 000
Statkraft Varme AS	1 640 000	-	-		1 640 000
Stiftelsen Norges Geotekniske institutt	8 053 790	1 523 233	1 523 233		6 530 557
Stiftelsen NORSAR	6 670 000	2 553 000	2 553 000		4 117 000
Styrhuset AS	200 000	151 250	151 250	48 750	-
Teekay Shipping Norway AS	4 041 000	-	-		4 041 000
TOTAL E&P NORGE AS	14 970 000	2 970 000	2 970 000		12 000 000
Universitetet i Bergen (UIB)	4 000 000	2 313 000	3 141 000		859 000
ACT 1 - ERA NET Cofund CCS ¹⁾		4 827 296	4 827 296		-4 827 296
Sum	469 412 592	124 395 892	232 676 210	3 938 852	232 797 530

¹⁾ Andel sluttoppgjør fra EU for 2 CLIMIT-demo prosjekter under ACT 1 som er medfinansiert av EU, hvor EU-andel utbetales i 2021. Fondet har forskuttet dette og det er en viss usikkerhet hva endelig overføring fra EU blir (avhengig av øvrige ACT-prosjekters endelige kostnader mot budsjett og tildelt ramme EU og valutakurs på utbetalingsdato overføring til CLIMIT). En eventuell differanse tilfaller/belastes fondet.

Note 4 - Overføring av midler fra Fond for CO₂-håndtering

For CLIMIT-demo er det i 2020 utbetalt kr 124 395 891,84 til ulike prosjekter.

Tildeling til nye CLIMIT-demo prosjekter i 2020 var kr 88 259 023.

Det er utbetalt kr 16 001 175 i utbetalinger knyttet til TCM DA fra fondet i 2020.

Note 5 - Periodens resultat

Periodens resultat er på kr -50 889 288,08. Dette vises som en nedgang i bankbeholdningen i Norges Bank.

Note 6 - Bankbeholdning pr 31.12.2020

Beløpet viser innestående på Fond for CO₂-håndtering sin bankkonto pr 31.12.2020.

Note 7 - Fondskapital

	Fondskapital knyttet til CLIMIT-demo	Fondskapital knyttet til TCM	Total fondskapital
Fondskapital pr 1.1.2020	305 991 123	73 422 515	379 413 637
Årets endring i fondskapital:			
Periodens resultat	-44 395 892	-6 493 396	-50 889 288
Fondskapital pr 31.12.2020	261 595 231	66 929 118	328 524 349

8.3 REVISJONSBERETNING FOND FOR CO₂-HÅNDBTERING

BDO AS
Leirvollen 21A, 3736 Skien
Løkkebakken 24, 3770 Kragerø

Uavhengig revisors beretning

Til styret i Gassnova SF

Uttalelse om revisjonen av regnskapet

Konklusjon

Vi har revidert regnskapet til Fond for CO₂-håndtering.

Regnskapet består av: • Balanse per 31. desember 2020• Resultatregnskap for 2020• Noter til regnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapspolicyer.• Ledelseskommentarer• Oppstilling av bevilgningsrapporter	Etter vår mening: Er regnskapet i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den økonomiske stillingen til Fond for CO₂-håndtering per 31. desember 2020, og av fondets økonomiske resultat for det avsluttede regnskapsåret i samsvar med kontantprinsippet og retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av regnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Grunnlag for regnskapsavleggelse

Vi gjør oppmerksom på prinsipnotene til regnskapet, som beskriver grunnlaget for regnskapsavleggelsen. Regnskapet er utarbeidet av ledelsen i Gassnova SF med utgangspunkt i retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten og er avlagt etter kontantprinsippet. Som et resultat av dette anses ikke regnskapet å være egnet for andre formål. Vår konklusjon er ikke modifisert som følge av dette.

Styret og daglig leders ansvar for regnskapet

Styret og daglig leder i Gassnova SF (ledelsen) er ansvarlig for utarbeidelsen av regnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kontantprinsippet og retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten og for slik intern kontroll som ledelsen finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et regnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ledelsen er ansvarlig for å føre tilsyn med fondets finansielle rapporteringsprosess.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av regnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at regnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på regnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

BDO AS

Espen Åsulfsen
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Penneo Dokumentnr: N:PS O-58ZLN2-EG-UB3-QGEEUA-E-282 Y-TBOZY

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Espen Åsulfsen

Statsautorisert revisor

På vegne av: BDO AS

Serienummer: 9578-5995-4-86713

IP: 188.95.xxxxxx

2021-03-04 13:16:26Z

Penneo Dokumentnr:skkett-NJPS-O-S8ZM2-E6UB3-QGEUA-EZ82-Y-TROZV

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Besøk oss på:

gassnova.no

tcmda.com

climit.no

ccsnorway.com

